

På gång inom EU

HÖSTEN 2014

Sveriges
Kommuner
och Landsting

På gång inom EU

HÖSTEN 2014

Upplysningar om innehållet:

Louise Andersson, 08-452 70 97, louise.andersson@skl.se

© Sveriges Kommuner och Landsting, 2014

ISBN: 978-91-7585-152-5

Omslag: © European Union (2014) – Source: EP

Foto: © European Union 2014 - Source: EP,

utom Christofer Fjellner: © Peter Knutson

Produktion: Kombinera

Tryck: LTAB, 2014

Förord

EU är med och sätter ramarna för den svenska lokalpolitiken i en hel del frågor. Enligt en undersökning av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) påverkas i genomsnitt ca 60 procent av punkterna på en dagordning från kommunfullmäktige av EU. Siffran för landstingen är något lägre, där resultatet visar på ca 50 procent.

På SKL talar vi om *rättslig påverkan och politisk/kulturell påverkan*. Den rättsliga påverkan definierar vi som de fall där EU styr genom förordningar och direktiv, dvs. lagar som är bindande för medlemsstaterna. Den politiska/kulturella påverkan är EU:s icke bindande verktyg, till exempel rekommendationer från rådet och kommissionen, samt de frågor som behandlas genom den öppna samordningsmetoden. I denna kategori hamnar även EU:s olika program och fonder som tillhandahåller resurser för vissa typer av projekt.

För att exemplifiera tar vi en kommuns beslut om att bygga en ny idrottsarena. Att en sådan typisk kommunpolitisk handling skulle påverkas av de beslut som fattas i Bryssel är kanske svårt att föreställa sig. Men faktum är att EU når hela vägen ner i den lokalpolitiska vardagen. EU har till exempel stiftat lagar som reglerar den hänsyn som måste tas till miljön vid stadsplanering och byggnadsprojekt. När kommunen ska bygga en idrottsarena blir detta projekt även föremål för en offentlig upphandling vilken styrs av ett regelverk som till stor del härstammar från EU. Det är naturligtvis inte så att EU bestämmer huruvida det ska byggas en idrottsarena eller inte, men det finns idag ett europeiskt regelverk som kommuner, landsting och regioner måste förhålla sig till.

Det är därför av stor vikt att SKL, som intresseorganisation för samtliga svenska kommuner, landsting och regioner, följer EU-frågor som är av betydelse för dess medlemmar. Det innebär att bevaka och påverka de lagförslag som kommer från EU-kommissionen. För att lyckas med det krävs t.ex. goda kontakter med ledamöterna i Europaparlamentet för att upplysa dem om hur olika lagförslag påverkar kommuner, landsting och regioner i Sverige. Naturligtvis gäller det också att fortsätta hålla kontakt med departementen och våra svenska ministrar så att även dessa vet vilka ställningstaganden och bedömningar vi gjort i olika frågor.

Under hösten pågår processer som får betydelse för den lokala och regionala nivån. I somras sammanträdde de nyvalda Europaparlamentarikerna för första gången. De godkände då den nya ordföranden för kommissionen, som under hösten har till uppgift att sätta samman en ny kommission.

I detta nummer har vi därför valt att fokusera på de bitar som kommer vara avgörande för EU-politiken de kommande fem åren. Vi får också bekanta oss med de nya svenska Europaparlamentarikerna, som berättar om vilka frågor de avser driva som är viktiga för den lokala och regionala nivån. Som vanligt kan du också läsa om det senaste som har hänt inom EU som påverkar svenska kommuner, landsting och regioner.

Stockholm i oktober

Jerker Stattin
Chef Internationella sektionen
Sveriges Kommuner och Landsting

Innehåll

6	Kapitel 1. Den nya mandatperioden i EU 2014–2019
6	På väg mot en ny kommission
8	Ny hög representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik
8	Polsk ordförande för Europeiska rådet
8	Ett nytt Europaparlament
10	Kapitel 2. Möt de nya svenska Europaparlamentarikerna
10	Socialdemokratiska gruppen (S&D): Socialdemokraterna och Feministiskt initiativ
13	European People's Party (EPP): Moderaterna och Kristdemokraterna
14	De gröna: Miljöpartiet
15	Alliansen Liberalerna (ALDE): Folkpartiet och Centerpartiet
16	Frihet och direkt demokrati (EFDD): Sverigedemokraterna
17	Förenade vänstern (GUE/NGL): Vänsterpartiet
18	Kapitel 3. EU:s styrning, framtid och horisontella frågor
18	Kartläggning av Europa 2020-strategin i halvtid
19	Europarådet har granskat den kommunala självstyrelsen i Sverige
20	EU:s medborgarinitiativ
20	EU:s antikorrupsionsrapport
22	Kapitel 4. Regional utveckling och samarbete
22	Den nya sammanhållningspolitiken nästan helt klar
25	Kapitel 5. Sysselsättning och arbetsmarknad
25	Europeiskt ramverk av åtgärder för ungas sysselsättning
25	Åtgärder för att främja arbetstagares rättigheter i samband med fri rörlighet för arbetstagare
26	Kapitel 6. Miljö, energi och klimat samt transporter
26	Ett resurseffektivt Europa – klimat och energi
27	Hållbar stadsutveckling
28	Avfallsfrågor på EU-agendan
28	Rörlighet i regioner med geografiska och demografiska utmaningar
28	Fjärde järnvägspaketet
29	Hamnar och inlandssjöfart – meddelanden och förslag till förordning
30	Förordning om offentlig kontroll av bl.a. livsmedel
31	Kapitel 7. Vård, omsorg och folkhälsa
31	Nytt hälsoprogram för perioden 2014–2020
31	EU:s nya tobaksregelverk
32	Ny förordning om kliniska prövningar av humanläkemedel
32	Revidering av transparensdirektivet
33	Europeiska referensnätverk (ERN)
33	epSOS-projektet avstamp för fortsatt samarbete

34	Kapitel 8. Inre marknaden och konkurrensfrågor
34	Den framtida mervärdesbeskattningen
34	E-upphandling och e-handel
35	Direktiv om e-fakturerings antaget
35	Moderniseringen av EU:s statsstödsregler
37	Kapitel 9. Jämställdhet, integration och migration
37	Verktygslåda för jämställdhet i praktiken
37	EU-kommissionens rekommendation om att stärka principen om jämställda löner
38	Utvecklingen av jämställdheten i Europa
38	Våld mot kvinnor i Europa
38	En framtida politik efter Stockholmsprogrammet
40	Kapitel 10. Digitalisering, forskning och kultur
40	Ramprogrammet för forskning, utveckling och innovation är igång
40	Nya kulturprogrammet Kreativa Europa är igång
41	Kulturhuvudstadsåret 2014
41	Ny arbetsplan för EU:s arbete med kultur är på gång
42	Digitala vägen till morgondagens europeiska välfärd
42	Förordning föreslås om en europeisk inre marknad för elektronisk kommunikation
44	Ordlista
51	Praktiska länkar
52	Kontakt

Den nya mandatperioden i EU 2014–2019

På väg mot en ny kommission

Den 1 november ska en ny EU-kommission tillträda för en mandatperiod på fem år.

Det är formellt Europeiska rådet (medlemsstaternas stats- och regeringschefer) som föreslår kommissionens ordförande efter valen till Europaparlamentet. Kommissionens ordförande ska sedan godkännas av en majoritet av parlamentets ledamöter.

Varje medlemsstat nominerar en kommissionär. Därefter har kommissionens ordförande i uppgift att föreslå ansvarsområden för respektive kommissionär. Kommissionen ska i sin helhet godkännas av Europaparlamentet med majoritet och därefter av Europeiska rådet med kvalificerad majoritet.

Innan parlamentet tar beslut om kommissionen har dess tjugo utskott möjlighet att fråga ut samtliga kandidaterna. Detta sker normalt i slutet av september månad. Om parlamentet inte godkänner kommissionen i sin helhet måste ordförande föreslå en ny till dess att den godkänns.

Jean-Claude Juncker – ny ordförande för kommissionen

Efter Lissabonfördragets ikraftträdande har kommissionens ordförande för första gången föreslagits med hänsyn till utgången i valet till Europaparlamentet. Det har i praktiken inneburit att de europeiska partigrupperna utsett varsin kandidat till kommissionens ordförande. Detta har följts av

EU-KOMMISSIONEN

EU-kommissionen är den institution som representerar och försvarar hela EU:s intressen. Dess viktigaste uppgift är att föreslå nya lagar. Kommissionen ska också genomföra det EU beslutar om eller kontrollera att medlemsländerna gör det.

Kommissionen består av en ledamot från varje medlemsstat. Den nya ordföranden för kommissionen är luxemburgaren Jean-Claude Juncker. Mandatperioden är fem år. Varje kommissionär har ansvar för ett eller flera politikområden. Ledamöterna beslutar däremot kollektivt om nya lagförslag. Kommissionärerna ska inte tänka på sina egna länders intressen utan på hela EU:s bästa när de skriver nya lagförslag.

Varje kommissionär har ett eget kabinett till sitt förfogande. Sakfrågorna behandlas av så kallade generaldirektorat (GD). Kommissionärerna kan ha ansvar för ett eller flera GD. I Bryssel har kommissionen sitt "högkvarter" och i alla medlemsländer finns lokala kontor.

EU-kommissionens webbplats

Kommissionen i Sverige, webbplats

kampanjande och debatter mellan ordförandekandidaterna under våren och sommaren. Många har framfört att dessa debatter varit en succé och gett ökat valdeltagandet i medlemsstaterna. I länder som Sverige har debatterna däremot inte märkts så mycket, och kanske i synnerhet inte på lokal och regional nivå.

EUROPEISKA RÅDET

Europeiska rådet består av en permanent ordförande, EU:s stats- eller regeringschefer samt kommissionens ordförande. Dess huvudsakliga uppgift är att dra upp politiska riktlinjer för EU:s utveckling, blicka framåt och fatta beslut om vad EU ska göra och inte göra i framtiden. Europeiska rådet möts minst fyra gånger per år. Dess möten kallas informellt för toppmöten. Europeiska rådets ordförande väljs för en period av två och ett halvt år och kan förnyas en gång.

Europeiska rådets webbplats

Den 27 maj träffades stats- och regeringscheferna för en informell middag i Bryssel för att bl.a. diskutera ny kommissionsordförande. De kunde dock inte enas om en kandidat. Däremot hade Jean-Claude Juncker, den konservativa kristdemokratiska partigruppens (EPP:s) kandidat, redan utropat sig själv som segrare på valnatten eftersom EPP vunnit flest mandat i parlamentet.

I slutet av juni ställde sig medlemsstaternas stats- och regeringschefer bakom Jean-Claude Juncker som ny ordförande för kommissionen. Juncker valdes formellt av parlamentet i juli. Då presenterade han också tio prioriteringar och en investeringsplan för unionen för de kommande åren.

Jean-Claude Juncker är en luxemburgsk kristdemokratisk politiker. Han har under nästan 20 år varit premiärminister i Luxemburg. Under 2005-2013 var Juncker ordförande för Eurogruppen, där euroområdet finansministrar ingår.

Vilka blir de nya kommissionärerna?

I september presenterade kommissionens ordförande Juncker de 27 nominerade kommissionärerna. Den svenska regeringen hade redan i slutet av juli månad nominerat Cecilia Malmström (FP) för en ny mandatperiod.

Under sommaren hade de kvinnliga kommissionärerna från den avgående kommissionen startat en kampanj för att den skulle bestå av minst tio kvinnor. Europaparlamentets talman hade också varnat Juncker att parlamentet inte skulle godkänna kommissionen om den bestod av färre kvinnor än den föregående. Juncker klarade precis parlamentets uppsatta gräns – nio kvinnliga kommissionärer. Det är samma andel kvinnor som fanns representerade i den föregående kommissionen.

Av de nominerade kommissionärerna tillhör hälften den konservativa kristdemokratiska partigruppen (EPP), åtta den socialdemokratiska grup-

pen (S&D) och fem den liberala gruppen (ALDE). En av de nominerade kommissionärerna tillhör den konservativa euroskeptiska gruppen (ECR).

Juncker har föreslagit en kommission med ett nytt arbetssätt för att förbättra samarbetet över de olika ansvarsområdena och effektivisera arbetet. Han har nominerat sju vice-ordföranden som ska få ett utökat ansvar över de övriga 20 kommissionärerna, s.k. superkommissionärer. Dessa ska samordna arbetet genom tematiska projektgrupper bestående av ett antal områden och kommissionärer. Syftet med projektgrupperna är att uppnå synergieffekter och undvika målkonflikter mellan de olika områdena. Superkommissionärerna får även tillgång till samtliga generaldirektorat i kommissionen.

Fyra av de nominerade superkommissionärerna kommer från några av de nyaste medlemsländerna i Östeuropa. Varken Tyskland, Frankrike eller Storbritannien får någon av posterna. Tre av de sju superkommissionärerna är kvinnor.

Förste vice ordförande i kommissionen föreslås bli nederländaren Frans Timmermans som kommer fungera som Junckers högra hand. Timmermans uppgift blir bl.a. att säkerställa att subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen respekteras i varje lagförslag som kommissionen lägger fram.

Finlands f.d. statsminister, Jyrki Katainen, föreslås som superkommissionär för sysselsättning, tillväxt, investeringar och konkurrenskraft. Katainen kommer styra och samordna ett stort antal kommissionärers arbete för bl.a. regionalpolitik, inre marknad, digital ekonomi och samhälle, klimatåtgärder och energi samt transporter och rymden.

Alenka Bratušek, Sloveniens f.d. premiärminister, föreslås som superkommissionär för energiunionen. Hon ska leda arbetet i att reformera och organisera EU:s energipolitik och kommer styra arbetet för kommissionärerna för bl.a. klimatåtgärder och energi, vetenskap och innovation, regionalpolitik och inre marknaden.

Andra projektgrupper är den digitala inre marknaden som föreslås ledas av Estlands förra premiärminister Andrus Ansip, och gruppen om en fördjupad och rättvisare ekonomisk och monetär union för vilken den f.d. lettiska premiärministern, Valdis Dombrovskis, föreslås som superkommissionär.

För svenska kommuner och landsting spelar det naturligtvis roll vilken kommissionär som får vilken portfölj och inte minst vilka frågor som den svenska kommissionären får ansvar för. Enligt Junckers förslag tilldelas Cecilia Malmström posten som handelskommissionär och därmed det kommande uppdraget att förhandla frihandelsavtalet mellan USA

MINISTERRÅDET

Ministerrådets främsta uppgift är att ta beslut om nya EU-lagar och samordna EU-politiken. I de flesta frågor fattar rådet beslut tillsammans med Europaparlamentet.

I ministerrådet sitter ministrar från varje medlemsland. Vilka ministrar som sammanträder beror på vad det är för fråga. Om dagens ämne är jordbruksfrågor möts jordbruksministrarna och om det handlar om utrikespolitik är det utrikesministrarna. De möts oftast i Bryssel. Ministrarna representerar sina medlemsländer när de träffar sina kolleger för förhandlingar inom respektive område.

Varje halvår är ett EU-land ordförande för rådet. Hösten 2014 innehar Italien ordförandeskapet och våren 2015 tar Lettland över.

Ministerrådets webbplats

Italienska ordförandeskapets webbplats

och EU. Rumänskan Corina Crețu, tidigare socialdemokratisk Europaparlamentariker, har nominerats till posten som kommissionär för regionalpolitik.

Kommissionen: På väg mot en ny kommission

Ny hög representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik

I och med Lissabonfördragets ikraftträdande inrättades en hög representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik, med uppgift att samordna EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Den höga representanten har dubbla hattar, den är både vice ordförande i kommissionen och ordförande vid utrikesråden när medlemsländernas utrikesministrar träffas i Bryssel. Dessutom är den höga representanten högsta chef för EU:s utrikestjänst, EEAS. Ibland talar man om att den höga representanten är EU:s utrikesminister, men i praktiken kan han eller hon inte uttala sig å EU:s vägnar i utrikes- och säkerhetspolitiska frågor utan enhällighet bland medlemsstaterna.

Den höga representanten utses av Europeiska rådet med kvalificerad majoritet. På dess toppmöte i slutet av augusti utsågs Italiens socialdemokratiska utrikesminister Federica Mogherini till hög representant. Hon ska i höst godkännas av kommissionens ordförande och av parlamentet, samtidigt som kommissionen i sin helhet godkänns.

Polsk ordförande för Europeiska rådet

En ny ständig ordförande i Europeiska rådet har utsetts av medlemsländernas stats- och regeringschefer. Posten gick till Polens liberalkonservative premiärminister Donald Tusk.

Europeiska rådets ordförande har i uppgift att representera unionen utåt. Ordföranden ska liksom kommissionärerna vara helt självständig och får därmed inte inneha någon politisk post i sitt hemland. Det är stats- och regeringscheferna som utser ordförande för Europeiska rådet.

Ett nytt Europaparlament

Efter valet till Europaparlamentet i maj har ett nytt parlament tillträtt bestående av 751 ledamöter. Sverige har 20 platser i Europaparlamentet. Valdeltagandet uppgick till 42,5 procent i hela EU och 51 procent i Sverige. Ungefär hälften av Europaparlamentarikerna är nya. Parlamentet består fortsatt av en större andel män än kvinnor, 63 procent jämfört med 37 procent.

I juni möttes de nyvalda ledamöterna för att bilda partigrupper. En partigrupp måste bestå av minst 25 ledamöter från sju länder. Grupperna beslutar bl.a. om hur uppdrag ska fördelas i parlamentet, vem som ska sitta i vilket utskott och vem som ska bli föredragande för ett lagförslag.

Det nya parlamentet består av sju partigrupper. Gruppernas storlek har ändrats en del från föregående mandatperiod. EPP-gruppen, där moderaterna och kristdemokratierna ingår, blev den största politiska gruppen. EPP-gruppen kommer däremot behöva söka stöd från den socialdemokratiska gruppen (S&D) för att nå majoritet i parlamentet. EPP-

EUROPAPARLAMENTET

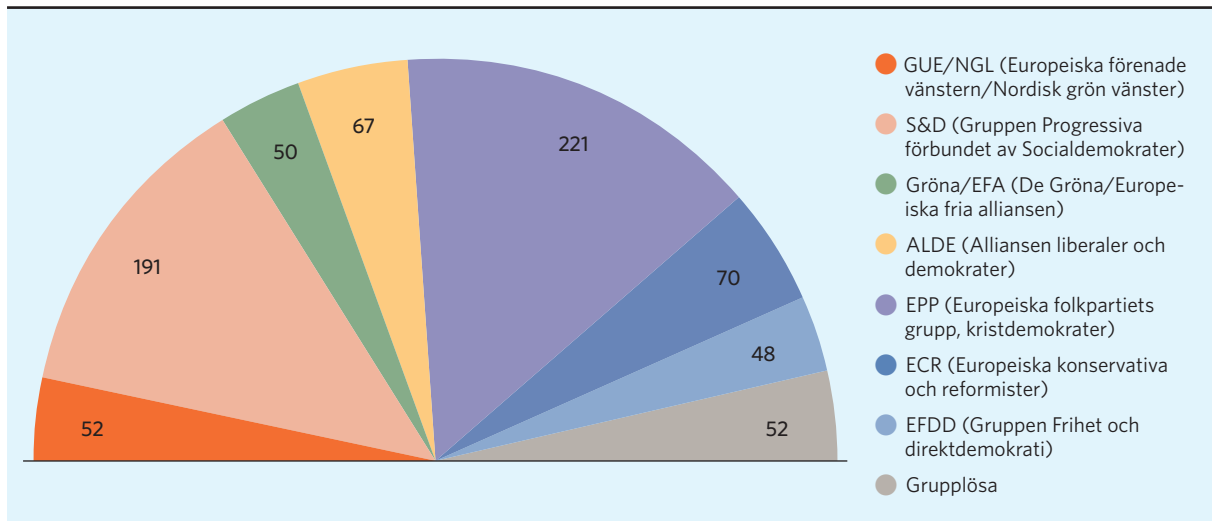
Europaparlamentet är den enda direkt folkvalda institutionen. Gradvis har parlamentet fått utökad makt och beslutar idag tillsammans med rådet i lagstiftningsfrågor på de flesta områden. Parlamentet antar också budgeten och kontrollerar kommissionen politiskt. Om kommissionen missköter sitt jobb kan Europaparlamentet rösta om att den måste avgå.

Efter valet i år har parlamentet 751 ledamöter som tillsätts genom direkta val i medlemsstaterna. Varje medlemsstat ska företräddas av högst 96 och minst 6 ledamöter. Sverige har 20 platser.

Europaparlamentets webbplats

Europaparlamentet i Sverige, webbplats

FIGUR 1. Mandatfördelning, partigrupperna i Europa parlamentet, totalt 751 mandat

och S&D-gruppens majoritet är däremot väldigt liten. Detta kan innebära att de gröna, liberalerna och den konservativa euroskeptiska gruppen (ECR) till viss del kan få ett ökat inflytande.

Antalet grupplösa ledamöter blev något fler. Gruppen EFDD, där euroskeptiker och bl.a. det brittiska missnöjespartiet UKIP och Sverigedemokraterna ingår, har ökat från 32 till 48 ledamöter.

Martin Schultz omvald till talman för parlamentet

Det nya parlamentet hade sitt första konsituerade sammanträde i början av juli. Vid sammanträdet omvaldes den tyska socialdemokraten Martin Schultz till Europaparlamentets talman. Till sin hjälp har han 14 vice ordföranden, däribland Regionkommitténs före detta ordförande Ramon Luis Valcárcel Siso.

Möt de nya svenska Europaparlamentarikerna

I juli stod det klart vilka av Europaparlamentets utskott de svenska ledamöterna tar plats i. Utskotten förbereder de frågor som hela parlamentet sedan tar beslut om. De svenska ledamöterna finns representerade i 19 av parlamentets 20 permanenta utskott.

En av svenskarna, Cecilia Wikström (FP), valdes till ordförande för utskottet för framställningar (PETI). PETI är ett utredande utskott som löser kränkningar av EU-medborgarnas rättigheter i Lissabonfördraget. Marita Ulvskog (S) utsågs till vice ordförande för utskottet för sysselsättning och sociala frågor (EMPL) och Anna Maria Corazza Bildt (M) till vice ordförande för utskottet för inre marknaden och konsumentskydd.

Hälften av de svenska parlamentarikerna är nya.

TABELL 1. Antal svenska ledamöter i Europaparlamentet

Socialdemokraterna	5
Miljöpartiet	4
Moderaterna	3
Folkpartiet	2
Sverigedemokraterna	2
Centerpartiet	1
Feministiskt initiativ	1
Kristdemokraterna	1
Vänsterpartiet	1

Feministiskt initiativ och Sverigedemokraterna intog parlamentet för första gången, medan Piratpartiet förlorade sina två mandat.

Vi kontaktade de 20 svenska Europaparlamentarikerna för att ta reda på vilka frågor de kommer driva som är betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner.

S&D-gruppen: Socialdemokraterna och Feministiskt initiativ

Jytte Guteland (S)

– ny ledamot

Ordinarie ledamot: miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet (ENVI)

Suppleant: rättsliga frågor (JURI)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Klimat- och miljöfrågorna är naturligtvis alltid väldigt viktiga för svenska kommuner, landsting och regioner. För att specificera något kan jag nämna kemikaliefrågorna. Jag vill arbeta för tuffare lagstiftning inom EU för att skydda människor från farliga kemikalier och jag tänker framförallt på de hormon-

störande ämnena. Det är viktigt att skydda barn från de här ämnena och då kan det exempelvis handla om regler för leksaker och annan utrustning i förskolan. Kommuner och regioner kan också spela en viktig roll genom att ta egna initiativ på området, men jag är övertygad om att en bred EU-lagstiftning behövs.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år

– Jag vill nämna tre saker; att skapa jobb för att ta unionen ur den ekonomiska krisen, tuffare lagstiftning för klimat- och miljö samt att stävja den växande rasismen och främlingsfientligheten.

Anna Hedh (S)

Ordinarie ledamot: regional utveckling (REGI), kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män (FEMM)
Suppleant: medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Jag kommer att fortsätta mitt arbete med att barns rättigheter ska garanteras i såväl svenska kommuner, landsting och regioner som i resten av EU. Jag kommer också fortsätta arbetet med att få igenom bättre antidiskrimineringslagstiftning och jobba för romers rättigheter bl.a. genom nationella strategier för integrering. Nya initiativ och satsningar för arbetet mot människohandel måste också tas och lagstiftningen som finns i EU sedan 2011 måste genomföras på ett bra sätt i alla medlemsstater. Dessutom kommer jag som tidigare driva frågor för ett jämställt samhälle och att bl.a. jobba för alla kvinnors rätt till lika lön för lika arbete.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Att skapa jobb och minska de ekonomiska klyftorna för att ta unionen ur den ekonomiska krisen. Det är också oerhört viktigt att bekämpa rasism, högerextremism och homofobi. Vi har i valet till Europaparlamentet sett hur högerextrema krafter gått framåt i många av EU:s medlemsstater. Samtidigt måste vi under nästa mandatperiod fortsätta arbetet med ett humant asylmottagande som fungerar i hela EU. Jag vill också gå vidare med antidiskrimineringslagstiftning och se till att HBTQ-personers

rättigheter garanteras i hela unionen. Att driva igenom reformer för ett jämställt samhälle är också en viktig utmaning kommande år.

Olle Ludvigsson (S)

Ordinarie ledamot: ekonomi och valutafrågor (ECON)
Suppleant: industrifrågor, forskning och energi (ITRE)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– En central fråga är att få igång investeringarna i infrastruktur. Satsningarna på transport-, energi- och IT-nätverken behöver utökas. Det handlar bl.a. om att skapa mer effektiva finansieringsmekanismer. En annan fråga är att via förbättrade regelverk för betaltjänster göra det billigare och säkrare att både betala och ta betalt i hela Europa. Inte minst bör konsumentens roll stärkas. Sedan är det viktigt att kontinuerligt använda de EU-verktyg som finns för att pressa ner ungdomsarbetslösheten. Ungdomsgarantin, socialfonden, Erasmus-programmet och EU 2020-samarbetet mot skolavhopp måste utnyttjas på bästa sätt.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Att höja investeringsnivåerna, sänka arbetslösheten, minska de ekonomiska klyftorna och driva på den gröna omställningen. Detta kräver en betydligt mer offensiv och långsiktig politik än den som bedrivits under de senaste åren.

Jens Nilsson (S)

Ordinarie ledamot: transport och turism (TRAN)
Suppleant: inre marknad och konsumentskydd (IMCO)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Under mandatperioden kommer jag framförallt arbeta med frågor i utskotten för transport och infrastruktur och inre marknadsutskottet. Till stor del kommer det att handla om att säkra de infrastruktursatsningar som EU är beredd att göra i Sverige. Men också att råda bot på den osunda konkurrensen inom transportnäringen och skapa bättre villkor för turism och besöksnäring i våra regioner.

– Det blir också oerhört viktigt att se till att de förbättringar som EU:s nya upphandlingsdirektiv öppnar för omsätts i svensk lag. Här behöver vi vara många som hjälps åt från olika nivåer. Då kan vi se till att de möjligheter som de nya EU-reglerna ger stärker svenska kommuner och landsting i upphandlingsprocesserna.

– Det blir också viktigt för kommuner och regioner att vi följer upp den viktiga reformen av sammanhållningspolitiken. Beroende på hur vi implementerar regelverken i Sverige kan bättre förutsättningar för regional och lokal utveckling skapas. Men då måste vi förenkla och effektivisera administrationen av regionala utvecklingsfonden, socialfonden, landsbygdsprogrammet och fiskefonden i Sverige.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– EU står fortsatt inför flera utmaningar. Vi måste framförallt få fart på ekonomin så att den höga arbetslösheten kan pressas ner. Vi socialdemokrater vill få på plats en ungdomsgaranti som ser till att Europas unga arbetslösa kommer i jobb eller utbildning. Annars riskerar vi en förlorad generation och det vore förödande. Hopplöshet göder främlingsfientlighet och nationalism över hela Europa. Jag tror att det bästa sättet att möta detta hot är genom bättre samarbete, fler jobb och mindre klyftor. Samtidigt ska vi bära med oss hållbarhets- och jämställdhetsperspektiven i allt det vi gör de kommande fem åren.

Marita Ulvskog (S)

Ordinarie ledamot: sysselsättning och sociala frågor (EMPL)
Suppleant: internationell handel (INTA)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Viktigaste frågan är jobben. Jag kommer arbeta med de verktyg EU har för att få ner arbetslösheten i Europa, inte minst ungdomsarbetslösheten. Vägen till fler jobb går via kunskap och investeringar - inte sämre löner och arbetsvillkor. Jag verkar för att Sverige och andra EU-medlemsländer ska investera långsiktigt i forskning, utbildning och en moderniserad och utbyggd infrastruktur och industri.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– EU måste ta ytterligare krafttag för att skapa nya jobb, sänka arbetslösheten och få fart på ekonomin. En annan stor utmaning är att forma ett mer inkluderande och rättvist EU. Jag vill att samhället ska vara byggt för alla, inte bara en fri marknad där kapital väger tyngre än människor. Så är det dessvärre inte idag och jag vill därför aktivt arbeta med att införa ett socialt protokoll i EU:s grundlag för att säkerställa att de ekonomiska friheterna inte tillåts gå före arbetsrätt och sociala villkor.

– Det kommer också vara viktigt att EU förhandlar fram ett välbalanserat handelsavtal med USA som främjar skapandet av arbetstillfällen och öppnar upp en ”ny” marknad för EU:s produkter och företag.

– EU måste även fortsätta vara en förespråkare för fred och försoning, inte minst i dagsläget med oroligheter på flera håll i vår omvärld.

Soraya Post (FI)

– **ny ledamot**

Ordinarie ledamot: medborgerliga fri- och rättigheter (LIBE), mänskliga rättigheter (DROI)

Suppleant: utrikesfrågor (AFET)

Vilka frågor avser du driva som är betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Jag vill som tidigare mänskliga rättigheterstrateg på rättighetskommitténs kansli i Västra Götalandsregionen sprida erfarenheterna från att arbeta med mänskliga rättigheter på lokal och regional nivå till övriga delar av Sverige och andra medlemsstater. Västra Götalandsregionen är i dagsläget ensam om att arbeta med mänskliga rättigheter i den regionala organisationen för att lyfta mänskliga rättigheter, vilket i förlängningen gynnar invånare i regionen.

– Västra Götalandsregionen gör också olika pilotprojekt utifrån ett rättighetsbaserat arbetssätt i de olika regionala verksamheterna som ligger inom regionens ansvar, såsom sjukvård, kultur etc.

– Detta är en prioriterad fråga utifrån demokrati-, jämställdhets- och jämlikhetsperspektiven, där man också tydliggör det offentliga ansvar i förhållande till invånare i rättighets- och diskrimineringsfrågor, avseende transparens, delaktighet osv. Syftet är att öka kunskapen om mänskliga rättigheter bland politiker, verksamhetschefer, och övrig personal inom det offentliga. Denna verksamhet är viktig och jag skulle vilja att fler landsting i Sverige och i EU tar till sig detta och vikten av denna aktivitet.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Jag tänker att det är en hel del frågeställningar att ta itu med: jämställdhet, ökad högerextremism som är direkt fara för demokratin, de fundamentala mänskliga rättigheterna, ungdomsarbetslösheten, samt naturligtvis alla konflikter utanför Europa, som innebär att frågor om migration, flyktingpolitik och asylrätt behöver hanteras.

– Att verkligen driva ett proaktivt arbetssätt mot rasism och diskriminering.

**EPP-gruppen:
Moderaterna och Kristdemokraterna**

Anna Maria Corazza Bildt (M)

Ordinarie ledamot: inre marknaden och konsumentskydd (IMCO), kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män (FEMM)

Suppleant: medborgerliga fri- och rättigheter (LIBE)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Fortsätta regelförenklingar för våra företag som gör det möjligt för dem att sälja sina varor och tjänster till hela Europa. Vår välfärd börjar med en väl fungerande inre marknad.

– Säkerställa genomförandet av det nya direktivet om offentlig upphandling som ger mer makt till kommunerna att höja kvaliteten och ger möjlighet att köpa lokalproducerad mat.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Att våga stå upp mot populister, extremister och protektionister som vill höja murar och stänga gränser. Den fria rörligheten är en av EU:s hörnstenar som aldrig får äventyras. Genomförande av det nya asytpaketet för ett mer rättssäkert och mänskligt mottagande. Alla EU-länder måste ta ett större och delat ansvar för flyktingar.

Gunnar Hökmark (M)

Ordinarie ledamot: ekonomi och valutafrågor (ECON)

Suppleant: industrifrågor, forskning och energi (ITRE)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Minskad byråkrati och krångel anser jag vara helt avgörande de kommande åren. Här kommer jag fortsätta kampen mot överreglering och detaljstyrning. Ett område som jag anser är av stor betydelse för hela unionen och inte minst för kommuner, landsting och regioner är digitaliseringen av tjänster. Här kommer jag fortsätta skapa förutsättningar för att, med Sverige i spetsen, driva på och leda utvecklingen mot världsbäst it-infrastruktur med högre hastigheter och bättre bandbredd.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Den största utmaningen Europa och EU möter är de krafter som försöker underminera demokrati och frihet. Det sker både innanför och utanför våra gränser. Det som nu sker i Ukraina är bara ett uttryck för det hot Ryssland, Putin och andra utgör mot andra europeiska länders suveränitet. Viktigast är nu ett EU som samlat står upp för öppenhet, mänskliga rättigheter och fred med en aggressiv reformagenda för ökad tillväxt och fler jobb.

Christofer Fjellner (M)

Ordinarie ledamot: internationell handel (INTA)

Suppleant: budgetutskottet (BUDG), miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet (ENVI)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– EU fattar många beslut på miljöområdet som påverkar kommuner, landsting och regioner. Men tyvärr är det få som funderar på hur de som faktiskt ska genomföra lagstiftningen kommer att påverkas av besluten. Jag kommer att fortsätta mitt arbete för en resultatinkriktad och kostnadseffektiv miljöpolitik och bekämpa byråkratiska miljöregler. Jag kommer dessutom fortsätta arbeta för ökad öppenhet och färre handelshinder. Arbetet med frihandelsavtal är avgörande för jobb och tillväxt i Sverige.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Global konkurrenskraft är och förblir en av de viktigaste utmaningarna för EU. Det är en förutsättning både för jobb och tillväxt, och för att vi ska få mer resurser att lägga på välfärden. Men det är även viktigt att vi lyckas hålla ihop unionen. Samtidigt som Storbritannien rör sig bort från hela EU-samarbetet är det många som försöker tvinga fram en snabbare och djupare europeisk integration. Vad EU borde göra är att värna kärnverksamheten – den fria rörligheten. Så kan EU bli enklare, billigare, bättre och mer välfungerande på samma gång.

Lars Adaktusson (KD)
– ny ledamot

Ordinarie ledamot: utrikesfrågor (AFET), mänskliga rättigheter (DROI)
Suppleant: transport och turism (TRAN)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Osäkerheten kring statsbidragens storlek och kommande utgiftsökningar inom äldreomsorgen på grund av demografin sätter fingret på behovet av det som säkrar kommunernas ekonomi: jobben. Jag kommer att arbeta för att fullfölja Europas inre marknad så att våra företag kan skapa jobb genom ökade affärsmöjligheter i EU. Jag vill också i samma anda bidra till att frihandelsavtalet mellan EU och USA blir verklighet. När handelshinder försvinner innebär detta ett bättre företagsklimat, fler jobb och finansiering av kommunal kärnverksamhet.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Idag måste EU svara upp mot 2010-talets utmaningar: ett expansivt Ryssland, ett explosivt Mellanöstern som allttjämt plågas av våldsbejakande extremism och människor på flykt undan krig och förföljelse. EU måste svara upp mot detta genom att tala med en röst mot rysk aggression i Ukraina, engagera sig för mänskliga rättigheter och ta ansvar för att erbjuda flyktingar en fristad.

De gröna: Miljöpartiet

Max Andersson (MP)
– ny ledamot

Ordinarie ledamot: rättsliga frågor (JURI)
Suppleant: konstitutionella frågor (AFCO)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Tillgången till öppen programvara kan påverka IT-driften för svenska kommuner. Handelsavtalet mellan EU och USA kommer att påverka hela Sverige, bl.a. reglerna för offentlig upphandling.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Få till ett bindande klimatavtal i Paris 2015.

Bodil Ceballos (MP)
– ny ledamot

Ordinarie ledamot: medborgerliga fri- och rättigheter (LIBE), framställningar (PETI), säkerhet och försvar (SEDE)
Suppleant: utrikesfrågor (AFET)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Mina huvudfrågor är klimat och migration. Båda påverkar kommuner, landsting och regioner. Med en tuff klimatpolitik på EU-nivå skapas många nya jobb i den gröna sektorn. Inte minst landsbygden kan få många nya tillfällen att både skapa jobb (biogas, ren el, energieffektiviseringar i bostäder) och själv vara en del i den gröna omställningen av Sverige. När det gäller migration måste vi hitta en modell där alla länder tar ansvar för de asylsökande som söker sig till oss. Utan migration kommer det att bli svårt för delar av Sverige att klara välfärden i framtiden. Migranterna är en resurs och därför är det viktigt att arbeta med en god integration.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Det viktigaste för oss i MP är klimatfrågan och att vi får bindande klimatmål. Vi har inte så lång tid på oss att vända utvecklingen. En annan utmaning som måste få en lösning under mandatperioden är druckningskatastroferna i Medelhavet.

Peter Eriksson (MP)
– ny ledamot

Ordinarie ledamot: industrifrågor, forskning och energi (ITRE)

Suppleant: jordbruk och landsbygds utveckling (AGRI)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– I mina utskott kommer jag bland annat att jobba med energi- och klimatpolitiken och jordbrukspolitiken.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Klimatfrågan och den växande nationalismen. Det gäller att få människor att förstå att nationalism leder till krig.

Isabella Lövin (MP)

Ordinarie ledamot: fiskeriutskottet (PECH)

Suppleant: miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet (ENVI)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Alla frågor berör olika delar av Sverige. Jag kommer särskilt att jobba med miljö- och havsfrågor i miljöutskottet och fiskeriutskottet och det påverkar alla svenska kommuner.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Den största frågan är hur vi ska lösa klimatkrisen och den sociala och ekonomiska krisen.

ALDE-gruppen: Folkpartiet och Centerpartiet

Marit Paulsen (FP)

Ordinarie ledamot: jordbruk och landsbygds utveckling (AGRI)

Suppleant: miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet (ENVI)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Få bukt på den ökande antibiotikaresistensen

hos människor och djur för att undvika en katastrof för sjukvården. Idag används t.ex. antibiotika i många länder som ett paraply för en dålig djurhållning. Detta måste upphöra! En annan mer generell fråga av stor betydelse är förstås att stärka och utveckla EU:s inre marknad. Om vi lyckas att öka Sveriges export med en procent skulle det, enligt vissa beräkningar, innebära cirka sju miljarder färsk skattekronor för stat, landsting och kommuner.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Få fart på ekonomin och få stopp på nationalismen.

Cecilia Wikström (FP)

Ordinarie ledamot: medborgerliga fri- och rättigheter (LIBE), framställningar (PETI)

Suppleant: rättsliga frågor (JURI)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– De viktigaste utmaningarna för EU är att hålla ihop unionen och harmonisera lagstiftning där det behövs. Vi måste slå vakt om grundläggande värden och värderingar såsom rättsstatens principer och alla människors lika värde. Detta är lika viktigt i kommuner, landsting och regioner som på EU-nivå.

Fredrick Federley (C)

– ny ledamot

Ordinarie ledamot: industrifrågor, forskning och energi (ITRE)

Suppleant: jordbruk och landsbygds utveckling (AGRI)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Rörlighet. På pappret har vi idag fri rörlighet för varor, kapital och tjänster i EU. När det kommer till människors rörlighet både inom och utom unionen är situationen en annan. Rörligheten på EU:s inre arbetsmarknad är självklar och måste skyddas i tider när flera länder hotar att underminera den. Förutom att försvara principen så finns det också mer praktiska skäl att främja fri rörlighet; Sveriges regioner och landsting måste kunna rekrytera personal. Inte minst inom vården där bristen på läkare och sjuksköterskor i många regioner är stor.

– Djurskyddsfrågan. Det här området är viktigt

både för konsumenter och för de delar av Sverige som har en hög andel djurproducenter. I flera EU-länder växer djur upp under förhållanden som ligger långt under de svenska. Antibiotika överanvänds och ges till friska djur i förebyggande syfte, något som snabbar på utvecklingen av resistenta bakterier och en situation där vanliga infektioner i framtiden kan leda till döden. En höjd lägstanivå av djurhållningen i EU är både en hälsofråga och en fråga om att ge svenska bönder bättre konkurrensmöjligheter.

– Miljö och klimat. Flera viktiga frågor som är intressanta för kommuner, landsting och regioner kommer upp under kommande mandatperiod. Det handlar om allt från energieffektivitet till avfallshantering.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Vi måste stå upp för alla människors lika rätt och värde. Vi har de senaste åren sett hur högerextrema krafter växer och sprider sig i Europa. De vill göra skillnad på människor och de vill bygga murar, både inom unionen och mot resten av världen. De måste bekämpas på samtliga arenor och får aldrig någonsin vinna.

– Vi måste förbättra implementeringen av existerande EU-regler. Detta gäller allt från handeln med tjänster till djurskydd. Att flytta mellan olika länder för att studera eller arbeta ska vara lätt och vi måste riva de många hinder som fortfarande finns. Trots existerande EU-regler är det i praktiken alldeles för svårt att överföra pensionsrättigheter, arbetslöshetsunderstöd och hälso- och sjukvårdsförmåner. Ett annat tydligt exempel på djurrättsområdet är kuperingen av grissvansar. Att rutinmässigt klippa av grisars knorrar har varit förbjudet i mer än tio år, ändå fortsätter det att ske. Jag vill se till att de gemensamma regler vi kommit överens om i EU efterlevs. Det kan ofta vara viktigare än ny lagstiftning.

– EU måste vara världsledande i att tackla klimatutmaningen. De kommande åren kommer att vara avgörande med bland annat FN:s klimatkonferens i Paris 2015 som ett viktigt steg i att få fart på de globala förhandlingarna. Vi i Europa måste visa att vi kan ställa om till en hållbar ekonomi där tillväxt och miljö inte står emot varandra.

**EFDD-gruppen:
Sverigedemokraterna**

Kristina Winberg (SD)

– ny ledamot

Ordinarie ledamot: medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE)

Suppleant: konstitutionella frågor (AFCO)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Eftersom Sverige under en längre tid tagit emot fler invandrare än vi klarat av så ser jag att vi i kommunerna minskar invandringen kraftigt, för att klara av att integrera de som redan har kommit hit. Detta skulle också på sikt leda till mindre kostnader och underlätta för de som är arbetslösa att få en chans till jobb. Vi vill att man satsar mer pengar på att hjälpa flyktingar på plats, där vi då kan hjälpa så många fler. Vi kan idag se att kostnaden för vår välfärd är kraftigt ansträngd och vi har ett stort underskott på vårdpersonal och vårdplatser

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Den största utmaningen i unionen är att se till att EU inte får mer makt att bestämma över Sverige, och minska den stora kostnaden som EU-medlemskap innebär. Vi betalar idag 37,7 miljarder varje år och av det vi får tillbaka är en knapp tredjedel.

Peter Lundgren (SD)

– ny ledamot

Ordinarie ledamot: transport och turism (TRAN)

Suppleant: jordbruk och landsbygdens utveckling (AGRI)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– Då jag sitter i TRAN-utskottet är det ju rättvis villkoren inom transportbranschen jag anser viktiga, transporter har också en stor betydelse i kommuner, landsting och regioner.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– Från mitt perspektiv att minska EU:s inflytande över medlemsstaterna.

GUE/NGL-gruppen: Vänsterpartiet

Malin Björk (V)

– ny ledamot

Ordinarie ledamot: medborgerliga fri- och rättigheter (LIBE), kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män (FEMM)
Suppleant: utrikesfrågor (AFET)

Vilka frågor avser du driva som är mest betydelsefulla för svenska kommuner, landsting och regioner?

– För mig är det av största vikt att det nya EU-direktivet om offentlig upphandling implementeras på rätt sätt i Sverige. För det behövs en röd-grön regering som garanterar att kollektivavtal och säkrandet av arbetsrättens principer blir grundvillkor för upphandling. Som feminist och ledamot i jämställdhetsutskottet anser jag också att kommuner och landsting måste vara drivande i jämställdhetsarbetet på sina arbetsplatser. Likaså måste all typ av diskriminering motverkas aktivt, det handlar om tillgänglighet, etnisk diskriminering och HBTQ-rättigheter.

Vilka är de största utmaningarna för unionen under kommande år?

– En av de största frågorna är handelsavtalet som nu förhandlas mellan EU och USA bakom lyckta dörrar. Här måste vi få öppenhet och klara besked. De förhandlar ju om saker som kraftigt påverkar vår miljö, klimatet, livsmedelssäkerhet. Men också frågor som direkt påverkar arbetsrätten och demokratin. Andra viktiga utmaningar är att skärpa EU:s klimatarbete där vi måste ha tre bindande mål och se till att Europa ställer om och går före i det globala klimatarbetet. En annan stor utmaning handlar om att trycka tillbaka de högerextrema och rasistiska krafterna och skapa ett mer öppet Europa. För det krävs förändringar i EU:s asyl- och flyktingpolitik, samt att EU:s byggande av murar mot världen stoppas. Döden i Medelhavet kan inte få fortsätta.

EU:s styrning, framtid och horisontella frågor

Kartläggning av Europa 2020-strategin i halvtid

EU:s nya tillväxt och sysselsättningsstrategi Europa 2020 antogs 2010. I strategin sattes fem överordnade mål upp för sysselsättning, forskning och utveckling (FoU), klimatförändringar och energi, utbildning samt kampen mot fattigdom och social utestängning, för EU att nå senast 2020. För att påskynda framstegen på EU-nivå lade kommissionen fram sju flaggskeppsinitiativ med tillhörande arbetsprogram på områden som ansågs särskilt viktiga för tillväxten. Strategin har fungerat som utgångspunkt för EU-insatser inom den inre marknaden, EU:s budgetram för 2014–2020 och EU:s politik för yttre åtgärder.

För att övervaka och främja det nationella genomförandet av Europa 2020 uppmanades medlemsstaterna att sätta upp egna mål och ange detaljerade åtgärder i s.k. nationella reformprogram. Programmen ses över årligen på EU-nivå som en del av den europeiska planeringsterminen. Planeringsterminen är tänkt som ett sätt att stärka den ekonomiska styrningen i EU och inleddes för första gången i början av 2011. Den har nu etablerat sig som den årliga politiska cykeln för ekonomisk styrning och övervakning på EU-nivå.

Europa 2020-strategin berör flera politikområden som svenska kommuner, landsting och regioner

ansvarar för. SKL anser att ett förstärkt deltagande av kommuner och regioner, liksom av arbetsmarknadens parter på nationell och europeisk nivå, är avgörande för att Europa 2020-strategin ska bli mer framgångsrik än den föregående Lissabonstrategin. Förbundet betonar i sammanhanget vikten av EU:s sammanhållningspolitik som ett centralt verktyg för att nå strategins målsättningar.

På uppdrag av SKL har en kartläggning om strategins regionala förankring tagits fram (februari 2013). Den visar att många av förbundets medlemmar har integrerat målsättningarna i strategin i sina egna utvecklingsstrategier och att den uppfattas som ett stöd och inte en påлага. Däremot efterfrågar medlemmarna en bättre dialog med den nationella nivån, bl.a. om nedbrytbara indikatorer som härstammar från strategins nationella mål.

Regeringen presenterade den 16 april sitt nationella reformprogram som skickades in till kommissionen. SKL och arbetsmarknadens parter lämnade varsin bilaga till reformprogrammet. I det nationella reformprogrammet för 2014 beskriver regeringen genomförda åtgärder, framsteg och planerade insatser för att nå målen i Europa 2020-strategin. Det reflekterar även de fem övergripande prioriteringarna för den europeiska termen som godkändes av Europeiska rådet i december 2013.

Kommissionen presenterade i början av juni sina

landsspecifika rekommendationer för medlemsstaterna. Kommissionen ger Sverige fyra rekommendationer för 2014-2015: fortsätta driva tillväxtvänlig finanspolitik och bevara sunda offentliga finanser, dämpa hushållens låneökning och den privata skuldsättningen, ytterligare effektivisera bostadsmarknaden samt vidta lämpliga åtgärder för att förbättra baskunskaperna och underlätta övergången från utbildning till arbetsmarknad.

Kommunerna pekas särskilt ut som en viktig aktör för att öka nybyggnation av bostäder. Kommissionen kommenterar även de relativt svaga skolresultaten som uppmätts i internationella mätningar och menar att ytterligare strukturella förändringar kan behöva göras.

Den 5 mars presenterade kommissionen meddelandet En genomgång av strategin Europa 2020 för smart, hållbar tillväxt för alla (COM(2014) 130 final). Den 5 maj till den 31 oktober hålls ett samråd om strategin, däri aktörer uppmuntras att ge sin bild av genomförandet av EU 2020-strategin i medlemsstaterna. Den nya kommissionen har för avsikt att presentera en mer utförlig utvärdering av strategin våren 2015. Det är sedan Europeiska rådet som vid dess toppmöte i vår beslutar om eventuella justeringar för resterande år.

I mars anordnade SKL en konferens, som totalt nådde ca 900 personer, om Europa 2020 tillsammans med Statsrådsberedningen, Europakommissionen, landstinget Västernorrland och Europaforum Norra Sverige. I augusti höll SKL en workshop med regionalt utvecklingsansvariga om genomförandet av strategin. SKL kommer att yttra sig över samrådet i oktober.

SKL: Europa 2020-strategin, Kartläggning Europa 2020-strategins regionala förankring

Kommissionen: Europa 2020-strategin, Samråd om Europa 2020

Regeringen: Europa 2020-strategin

Regionkommittén: Europa 2020 Övervakningsplattform, Aten-deklaration om Europa 2020-strategin

Kontaktpersoner:

Annika Liedholm, annika.liedholm@skl.se, 08-452 71 63

Anna Kleen, anna.kleen@skl.se, 08-452 77 62

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Helena Gidlöf, helena.gidlof@skl.se, 08-452 73 77

Europarådet har granskat den kommunala självstyrelsen i Sverige

Europarådets medlemsländer övervakas återkommande utifrån hur väl regeringar och statliga myndigheter följer Europakonventionen om kommunal självstyrelse. Europarådets kongress för lokala och regionala organ (CLRAE) ansvarar för övervakningen och avger därefter en rekommendation till landet ifråga.

Under 2013 övervakades Sverige. Ett granskingsteam träffade företrädare för såväl kommuner, landsting och regioner som regering och riksdag. Den rapport som togs fram har under våren behandlats av CLRAE som beslutat om rekommendationer där följande åtgärder särskilt lyfts fram:

- ✦ Säkerställ en konsekvent tillämpning av proportionalitetsprincipen.
- ✦ Upprätta ett formellt samrådsförfarande som gör det möjligt för kommuner och landsting och deras sammanslutning att framföra sina synpunkter på beslut på statlig nivå som kan begränsa kommunernas självstyre.
- ✦ Överväg kommunernas krav att statsbidragen bör indexeras och länkas till demografiska förändringar.
- ✦ Säkerställ ett ökat engagemang från kommuner och landsting vid beräkningen av kostnadseffekter av ny lagstiftning som ska genomföras lokalt.
- ✦ Utvidga överföringen av det regionala utvecklingsansvaret till att omfatta alla landsting.
- ✦ Uppmana regeringen att ratificera protokoll nr 3 till Europeiska ramkonventionen om samarbete mellan regionala samhällsorgan om euroregionala samarbetsgruppering (ETS nr 206).

SKL understryker vikten av att regeringen beaktar kongressens rekommendationer. SKL framhåller särskilt betydelsen av att ett formellt samrådsförfarande upprättas. Ett sådant samråd leder till bättre lagstiftning och effektivare implementering samtidigt som det kan bidra till ökad förståelse och bättre samspel mellan samhällsnivåerna.

SKL anser att det är angeläget att proportionalitetsprincipen tillämpas konsekvent. Det förutsätter att departement och statliga utredningar tar fram det underlag som krävs för att göra en seriös proportionalitetsbedömning. SKL konstaterar att regeringen har tillgång till de verktyg som krävs men att den behöver ta initiativ för att dessa ska komma till regelmässig användning.

Förbundet har vid upprepade tillfällen framfört kravet att statsbidragen bör indexeras och kopplas till demografiska förändringar. Förutom att säkra

att statsbidragen värdesäkras så skapar detta tydligare planeringsförutsättningar och därmed bättre möjligheter för ett långsiktigt förbättringsarbete.

Stat och kommunsektor har ett gemensamt intresse av realistiska bedömningar av kostnadseffekter av ny eller förändrad lagstiftning som påverkar kommuner och landsting. Förutsättningarna ökar väsentligt om detta genomförs i ett tidigt skede av beslutsprocessen, på departement och i utredningar. Men det är också nödvändigt att involvera enskilda kommuner och landsting i processen så att bedömningarna grundar sig på reella förhållanden.

Från och med nästa mandatperiod kommer det regionala utvecklingsansvaret att utövas av landsting/regioner i tio län. Riksdagen har ställt sig bakom ansökningar från ytterligare tre landsting där utvecklingsansvaret idag ligger på länsstyrelsen. I flera län diskuteras en förändring under nästa mandatperiod eller från 2019. Mot denna bakgrund bör regeringen ge en tydlig signal om att det regionala utvecklingsansvaret bör utövas av folkvalda organ och att initiativ från landsting och kommuner i ett län kommer att tillstyrkas.

SKL:s arbetsutskott avser att under hösten begära överläggningar med regeringen om hur den ämnar att hantera rapporten och rekommendationerna från CLRAE.

SKL: CLRAE, Kommunalt självstyre

Europarådet: Rekommendationer lokal och regional demokrati i Sverige, Europarådets kongress för lokala och regionala organ

Kontaktperson:

Lena Svensson, lena.svensson@skl.se, tel. 08-452 76 45

EU:s medborgarinitiativ

EU:s medborgarinitiativ är ett verktyg för direkt-demokrati i EU. Alla som är medborgare i ett medlemsland och har uppnått rösträttsålder för Europaparlamentet har rätt att föreslå ett så kallat medborgarinitiativ. Initiativet måste vara en uppmaning till EU-kommissionen att föreslå lagar på ett politikområde där EU har befogenhet att stifta lagar, t.ex. miljö, jordbruk, transport eller folkhälsa.

Under 2014 kommer fyra initiativ att avslutas och överlämnas till kommissionen under förutsättning att de har samlat in tillräckligt många namnunderskrifter (minst en miljon). Initiativen är European Free Vaping Initiative, Weed like to talk, Europeiskt initiativ för mångfald i medierna och Räkna inte utbildningskostnaderna som del av statsbudgetunderskottet.

Kommissionen har tre månader på sig att gå igenom initiativen och anta ett officiellt svar. Om kommissionen beslutar att gå vidare med medborgarinitiativet inleds det vanliga lagstiftningsförfarandet.

SKL: Faktablad om medborgarinitiativet

Kommissionen: Europeiskt medborgarinitiativ

Kontaktpersoner:

Lena Langlet, lena.langlet@skl.se, 08-452 79 18

EU:s antikorrupsionsrapport

Korruptionen fortsätter att vara en utmaning för Europa, den kostar den europeiska ekonomin 120 miljarder euro per år. EU:s medlemsländer har tagit ett flertal initiativ de senaste åren för att motverka korruption, men resultaten är ojämna och mer behöver göras för att förhindra och åtgärda korruption.

Européerna är djupt oroad över korruptionsfrågan. Eurobarometerns undersökning visar att tre fjärdedelar av européerna tror att korruptionen är vitt spridd. Mer än hälften tror att korruptionsnivån i deras eget land har ökat de senaste tre åren.

Kommissionens rapport från februari 2014 visar en klar bild av situationen i varje enskilt medlemsland, såsom nationell statistik, vilka utestående frågor som finns, förbättringsområden och hur man arbetar med frågan.

Rapporten visar att typen och omfattningen av korruption varierar från land till land och att resultaten av antikorrupsionsåtgärderna är olika. Den visar också att korruptionsfrågan borde få en större uppmärksamhet från medlemsländernas sida.

Sverige är ett av de länder som har minst problem med korruption i EU. Öppenhet och offentlighetslagstiftning spelar här en viktig roll. På vissa områden kan dock förbättringar ske. I rapporten föreslår kommissionen bland annat ökat krav på insyn när det gäller kommuners avtal med privata entreprenörer. Kommissionen föreslår också att bötesbeloppen för företag höjs gällande mutbrott i utlandet och att det bör bli lättare att utkräva ansvar även när brottet ska ha begåtts av en tredje part. För att idag kunna bestraffa ett mutbrott begånget utomlands kräver svensk lagstiftning att det även ses som ett brott i landet i fråga. Detta krav kan behöva ses över. I rapporten uttrycker kommissionen också oro över att det fortfarande går att lämna anonyma bidrag till svenska politiska partier. Sverige bör överväga att införa ett förbud mot sådana, på såväl nationell som regional och kommunal nivå.

Tillsammans med analysen av situationen i medlemsländerna presenterar kommissionen också två omfattande opinionsundersökningar. Fyra procent av européerna säger sig ha ombetts eller förväntats betala en muta under det senaste året. I Sverige är situationen betydligt bättre än snittet – här är siffran under en procent. Däremot säger 18 procent av svenskarna att de känner någon som har tagit emot en muta, att jämföra med EU-snittet på 12 procent.

SKL: *Korruption*

Kommissionen: *Korruption, Antikorrupsionsrapport*

Kontaktpersoner:

Ann Sofi Agnevik, annsofi.agnevik@skl.se, 08-452 75 40

Regional utveckling och samarbete

Den nya sammanhållningspolitiken nästan helt klar

I princip är alla politiska beslut som ligger till grund för sammanhållningspolitiken 2014-2020 klara på EU-nivå. Under senvåren pågick slutförhandlingar om de förordningar som styr hur sammanhållningspolitiken ska genomföras. Förordningarna omfattar bland annat genomförandeförordningen som beskriver partnerskapen, hur beslutsprocessen ska ske och vilka aktörer som ska ingå.

Den politiska diskussionen om sammanhållningspolitiken och utvecklingen i regionerna pågår emellertid på EU-nivå. EU-kommissionen tar regelbundet fram sammanhållningsrapporter som beskriver hur det står till med den sociala, ekonomiska och territoriella utvecklingen i EU:s regioner. Dessa ligger till grund för diskussionen om framtida åtgärder. I september arrangerades det sjätte sammanhållningsforumet i Bryssel i samband med att den sjätte sammanhållningsrapporten presenteras.

Partnerskapsöverenskommelsen

Parallellt med förhandlingarna på EU-nivå har processen med att ta fram analysunderlag och program pågått i medlemsländerna. Under senvåren 2014 beslutade Sveriges regering om partnerskapsöverenskommelsen, de nio regionalfondsprogrammen, socialfondsprogrammet och programmet för landsbygdsutveckling. Dessa skickades till EU-kommissionen för godkännande. Kommissionen har åter-

kopplat och begärt kompletterande skrivningar av partnerskapsöverenskommelsen och program innan dessa kan godkännas. Detta förväntas ske under tidig höst.

Partnerskapsöverenskommelsen beskriver de tematiska prioriteringarna i programmen och gör en analys av utvecklingsbehoven i Sverige kopplat till de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Syftet med partnerskapsöverenskommelsen är att få till en bättre samordning mellan olika politikområden och de fyra fonderna: regionalfonden, socialfonden, landsbygdsprogrammet och havs- och fiskerifonden. Fonderna ska bidra till att uppnå målen för EU:s tillväxtstrategi, Europa 2020-strategin.

Av särskilt intresse kan noteras att kopplingen till Östersjöstrategin stärks genom införandet av en transnationell komponent. Detta möjliggör att pågående projekt, inom regionalfondsprogrammen, socialfondsprogrammet, landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet, kan söka extra medel för samarbete med andra relevanta projekt i Östersjöregionen.

Så ska sammanhållningspolitiken genomföras i Sverige

I Sverige har Regeringskansliet arbetat med hur beslutsprocessen i en svensk kontext ska ske och vilka aktörer som ska ingå. Strukturfondspartnerskapen kommer liksom programperioden 2007–2013 att spela en central roll för regionalfonds- och social-

fondsprojekt. Det blir åtta regionala Strukturfondspartnerskap liksom tidigare, en övervakningskommitté för alla regionalfondsprogram och en övervakningskommitté för det nationella regionalfondsprogrammet.

SKL har framfört att förtrondevalda bör utgöra majoriteten i strukturfondspartnerskapen och att de bör ha en tydlig koppling till det regionala utvecklingsuppdraget. Detta finns med i de pågående diskussionerna.

Regeringen beslutade i våras om en ny nationell strategi för regional tillväxt och attraktionskraft. Strategin lyfter fram regeringens prioriteringar för den regionala tillväxtpolitiken fram till 2020 och tydliggör samspelet mellan den nationella regionala tillväxtpolitiken och EU:s sammanhållningspolitik.

SKL har framfört att det är mycket angeläget att alla samhällsnivåer bedriver ett gemensamt arbete för sammanhållningspolitikens genomförande. En förutsättning för att uppnå målet med regional tillväxt och målen i Europa 2020-strategin är en väl fungerande samordning mellan olika politikområden och mellan den lokala, regionala, nationella och EU-nivån. Därför välkomnar SKL ambitionen att stärka flernivå- och sektorssamverkan i det regionala tillväxtarbetet som finns med i den nationella strategin för tillväxt och attraktionskraft.

Regionalfondens nio program

Sverige omfattas av strukturfondsprogrammen inom målet för investeringar i tillväxt och sysselsättning och tilldelas totalt 29 miljarder kronor - 16 miljarder kronor från regionalfonden och 13 miljarder kronor från socialfonden.

Liksom föregående programperiod kommer det att finnas åtta regionala program för regionalfonden. Därtill tillkommer ett nionde nationellt program inom regionalfonden. Regionalt tillväxtansvariga fick i uppdrag att utforma de åtta regionala programmen för regionalfonden. Insatserna i alla de åtta regionala programmen fokuserar främst på forskning och utveckling, små och medelstora företag och energieffektivisering. Fem av programmen har valt insatser till bredband och fyra till transporter.

Förhandlingar mellan regeringen och EU-kommissionen är inte helt slutförda och det är därmed inte klart om Sverige får använda regionalfondens medel till investeringar i bredband och infrastruktur. Vissa bredbandsinvesteringar kommer däremot vara möjliga via landsbygdsprogrammet.

I programperioden för 2014-2020 har hållbar stadsutveckling stärkts som ett viktigt insatsområde.

I Sverige har tre regionalfondsprogram särskilt prioriterat insatser för hållbar stadsutveckling: Västsverige, Sydsverige och Stockholm. Regeringen har även gett Tillväxtverket i uppdrag att etablera en plattform för hållbar stadsutveckling för att samla arbetet i Sverige tillsammans med andra berörda myndigheter. Boverket kommer samordna plattformen.

Tillväxtverket har tillsammans med Vinnova och Energimyndigheten tagit fram det nationella programmet för regionalfonden som fokuserar på insatser för forskning och innovationsprojekt, samverkan, energieffektivisering och riskkapital.

Europeiska territoriella samarbetsprogram

Sverige deltar i 13 gränsöverskridande program för att utveckla samarbetet över nationsgränserna. Regionerna tillsammans med andra aktörer har utformat programmen. Den 22 september var sista dagen att lämna in de gränsöverskridande samarbetsprogrammen till kommissionen.

Socialfonden

Arbetsmarknadsdepartementet har tagit fram förslag till nationellt program för socialfonden och överlämnat det till EU-kommissionen för granskning och godkännande.

Socialfondsprogrammet för 2014–2020 liknar i stort det föregående programmet men med några förändringar. En större andel av ESF-medlen (25 procent mot tidigare 10 procent) ska beslutas på nationell nivå. Syftet är att öka programmets genomslag i nationella prioriteringar och förstärka den nationella arbetsmarknadspolitiken. De nationella medlen kan omfatta en eller flera delar av landet eller hela Sverige.

Det övergripande målet för det nationella socialfondsprogrammet är att bidra till en väl fungerande arbetsmarknad och en varaktig ökad sysselsättning på lång sikt. Programmet innehåller tre områden:

- › Kompetensförsörjning (PO1)
- › Ökade övergångar till arbete (PO2)
- › Sysselsättningsinitiativet för unga (PO3, omfattar Sydsverige, Norra Mellansverige, Mellersta Norrland, samtliga med hög ungdomsarbetslöshet)

Likt tidigare programperiod kommer socialfonden även kopplas ihop med det regionala utvecklingsarbetet. Regionalt tillväxtansvariga har fått i uppdrag att utforma regionala planer för socialfondens genomförande i Sverige, ett arbete som pågick under sommaren och tidig höst.

Landsbygdsprogrammet

Jordbruksverket har tagit fram ett program för landsbygdsutveckling som beslutats av regeringen och skickats till EU-kommissionen för analys och godkännande. Landsbygdsprogrammet har som målsättning att bidra till lönsamma och livskraftiga företag, en modern landsbygd och aktiva bönder som ger oss öppna marker med betande djur.

Sverige tilldelas 14,8 miljarder för hela programperioden. Sveriges regering har tillsatt medel till landsbygdsprogrammet. Tillsammans med andra finansieringskällor, kommuner framförallt, kommer det svenska landsbygdsprogrammet ha en total budget på 36,1 miljarder kronor.

Leader i alla fyra fonder

Leader är en metod för arbetet med landsbygdsutveckling som bygger på samverkan mellan offentliga, ideella och privata aktörer. Representanter från de tre olika sektorerna bildar ett lokalt partnerskap (LAG) som tar fram en lokal utvecklingsstrategi. Utifrån den lokala utvecklingsstrategin beslutas vilka projekt som ska tilldelas medel.

Leader har fram till nu finansierats av landsbygdsprogrammet och har främst gett stöd till småskaliga projekt inom turism och bygdeutveckling. I den nya programperioden 2014–2020 kommer det vara möjligt att arbeta med Leader i samtliga fyra fonder: regionala utvecklingsfonden, socialfonden, jordbruksfonden för landsbygdens utveckling och havs- och fiskerifonden. Syftet med denna flerfondsmöjlighet är att de lokala partnerskapen ska kunna arbeta med bredare strategier och kunna involvera fler aktörer. Leader kommer i den nya programperioden att gå under benämningen lokalt ledd utveckling.

Lokalt ledd utveckling (LLU) kommer dels att finansieras via landsbygdsprogrammet (1,68 miljarder kronor) och med ungefär motsvarande belopp från havs- och fiskeriprogrammet. Jordbruksverket har dessutom fått i uppdrag att utforma ett program för lokalt ledd utveckling som ska finansieras av regionalfonden och socialfonden. 70 miljoner kronor kommer att avsättas från respektive fond. Till det tillkommer offentlig medfinansiering på ungefär lika mycket. Jordbruksverket presenterade sitt förslag till program under en remisskonferens den 16 juni. Enligt förslaget kommer programmet att stödja insatser för att främja ett ökat entreprenörskap på landsbygden genom att finansiera projekt men också genom direkta mikrostöd till enskilda småföretag. Programmet kommer även att stödja insatser för att stärka individers ställning på arbets-

marknaden och bidra till att förenkla övergången till arbete för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, bl.a. genom att bidra med att finansiera praktikplatser.

SKL har ställt sig positiva till förslagen om en utökad samordning av EU:s fonder och välkomnar därför regeringens beslut att möjliggöra finansiering från samtliga struktur- och investeringsfonder för lokalt ledd utveckling (LLU). Enligt SKL:s mening skapar detta förutsättningar för ett sektorsövergripande arbetssätt på lokal nivå. Nya områden kan nu inkluderas på ett tydligare sätt, som arbetsmarknadsrelaterade och entreprenörskapsfrämjande insatser samt insatser som kan sammanbrygga stad och landsbygd. SKL ser också att en utökad samordning av fonderna kan bidra till ett mer strategiskt och sammanhållet utvecklingsarbete mellan olika samhällsnivåer.

Vad gäller programmet för lokalt ledd utveckling, som ska finansieras av regionalfonden och socialfonden, har SKL framför allt påtalat vikten av att de lokala utvecklingsstrategierna som utformas i Leaderområdena sätts i ett större strategiskt sammanhang. Dessa bör samordnas med relevanta strategier på regional nivå av regionalt utvecklingsansvariga organ. Det finns annars en risk för fragmentering av det utvecklingsarbete som sker regionalt, såväl genomförandet av de regionala utvecklingsstrategierna som arbetet i de regionala strukturfondsprogrammen.

SKL: EU:s sammanhållningspolitik

Kommissionen: Sammanhållningspolitiken 2014–2020, Sjätte sammanhållningsrapporten

Regeringen: Strukturfonderna

Kontaktpersoner:

Ellinor Ivarsson, ellinor.ivarsson@skl.se, 08-452 78 44

Helena Gidlöf, helena.gidlof@skl.se, 08-452 73 77

Sysselsättning och arbetsmarknad

Europeiskt ramverk av åtgärder för ungas sysselsättning

De europeiska arbetsmarknadsparterna CEEP, BUSINESSEUROPE/UEAPME och ETUC har utifrån sitt gemensamma arbetsprogram för 2012–2014 förhandlat fram ett ramverk av åtgärder för ungas sysselsättning (Framework of Actions on Youth Employment).

Parterna enades i juni 2013 om ramverket som innehåller fyra prioriterade frågor: sysselsättning/anställning, lärande, övergång mellan skola och arbetsliv samt entreprenörskap. Parterna har lyft fram ett antal åtgärder under respektive fråga men ger också rekommendationer till EU, kommissionen och medlemsländerna.

De europeiska arbetsmarknadsparternas svenska medlemmar CEEP Sverige, Svenskt Näringsliv, LO, TCO och SACO har gjort en gemensam översättning av ramverket till svenska. Parterna har spridit ramverket till sina medlemmar och andra relevanta aktörer. En partsgemensam nationell konferens om ramverket hölls på SKL våren 2014.

SKL: Internationella arbetsgivarfrågor

CEEP: Ramverk av åtgärder för ungas sysselsättning

Kontaktperson:

Malin Looberger, malin.looberger@skl.se, 08-452 75 58

Åtgärder för att främja arbetstagares rättigheter i samband med fri rörlighet för arbetstagare

Rätten till fri rörlighet för arbetstagare inom EU är fastslagen i EUF-fördraget och reglerad i förordning 492/2011. I april 2014 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder som underlättar utövandet av arbetstagares rättigheter i samband med fri rörlighet. Syftet är en effektivare efterlevnad av regelverket och att underlätta en enhetlig tillämpning av fri rörlighet för arbetstagare enligt fördraget och förordningen.

Direktivet innebär bl.a. att medlemsstaterna ska säkerställa att arbetstagare och deras familjemedlemmar har tillgång till rättsliga förfaranden när de upplever att de har blivit behandlade på ett sätt som inte överensstämmer med fördraget och förordningen. Medlemsstaterna ska också inrätta organ eller strukturer för att stödja arbetstagare och deras familjemedlemmar. Befintliga organ och strukturer kan också användas. Unionsarbetstagare och deras familjemedlemmar omfattas av direktivet.

Direktivet ska vara genomfört i nationell lagstiftning senast den 21 maj 2016.

SKL: Arbetsrätt

EU: Direktiv om åtgärder som underlättar utövandet av arbetstagares rättigheter i samband med fri rörlighet

Kontaktperson:

Tommy Larsson, tommy.larsson@skl.se, 08-452 73 95

Miljö, energi och klimat samt transporter

Ett resurseffektivt Europa – klimat och energi

Kommissionen arbetar 2014 med flera initiativ som tar sikte på klimat- och energidimensionerna i flaggskeppsinitiativet Ett resurseffektivt Europa i Europa 2020-strategin. De europeiska kommunförbundens paraplyorganisation CEMR bidrar till arbetet genom diskussioner mellan lokala politiker, Europaparlamentet och kommissionen. SKL deltar med expert i CEMR:s fokusgrupp om klimat och energiomställning.

Ett ramverk för klimat och energi 2030

Ett ramverk för klimat och energi fram till 2030 ska antas för att skapa förutsägbarhet för marknad och medborgare. Kommissionen föreslog i januari 2014 att utsläppen av växthusgaser ska minskas med 40 procent jämfört med 1990 års nivå, att det införs bindande EU-mål för minst 27 procent förnybar energi samt att energieffektivitetspolitiken ges ny fart. Ett nytt styrsystem och nya indikatorer för att säkra ett konkurrenskraftigt och tryggt energisystem finns också med i förslaget.

Ramverket syftar till att hålla EU på en kostnads-effektiv bana för att nå 80–95 procents reduktion av växthusgaser till 2050 jämfört med 1990, att skapa långsiktig konkurrenskraft, tryggad tillgång och hållbarhet samt tillhandahålla ett långsiktigt perspektiv för investeringar till 2030. Ett ökat fokus på försörjningstrygghet har tillkommit under 2014.

Hur unionens utsläpp kan minska redovisades 2011 i Färdplan för en konkurrenskraftig ekonomi med låga utsläpp år 2050. I Sverige har regeringen arbetat på en egen färdplan för ett Sverige utan klimatutsläpp år 2050, vilken under 2014 omvandlades till en utredning. SKL deltog med en styrelseresrepresentant i miljöministerns referensgrupp.

Energieffektiviseringsdirektivet införs

Energieffektiviseringsdirektivet infördes i svensk lag sommaren 2014. Direktivets tuffaste fråga är hur Sverige ska uppnå energieffektiviseringar om 1,5 procent årligen utan ett kvotpliktssystem.

En ny lag gör kommuner, landsting och stora företag skyldiga att göra en oberoende energikartläggning med förslag på kostnadseffektiva åtgärder. Direktivet förutsätter att staten främjar effektiviseringsarbetet i kommuner och landsting, men frågan om en fortsättning av energieffektiviseringsstödet till kommuner och landsting samt programmet Ut-hållig kommun har skjutits upp till under hösten. En ny skyldighet att göra kostnads-nyttoanalyser för att främja tillgodogörandet av spillvärme har införts för företag som planerar större energi- eller industrianläggningar. Resultatet ska redovisas vid tillstånd och anmälningar enligt miljöbalken. Arbetet med en nationell strategi för energieffektiv renovering fortsätter.

Kommissionen har aviserat ett stärkt samarbete med medlemsstaterna kring implementeringen av

energieffektiviseringsdirektivet och lagstiftningen kring energimärkning och ekodesign. Tillämpningen av direktivet avses frigöra tillgångar på genomsnitt 1000 euro per år och hushåll inom unionen, vilket både skapar arbetstillfällen och motverkar klimatförändringarna.

Klimatanpassning

EU:s strategi för klimatanpassning innebär att alla länder ska ta fram klimatanpassningsplaner och göra infrastrukturen mer motståndskraftig. Kommissionen beräknar att det skulle kosta EU cirka 250 miljarder euro om året fram till 2050 om länderna inte vidtar åtgärder. En europeisk reglering som kräver att länderna tar fram och genomför planer kan komma att tas fram om de nuvarande frivilliga åtgärderna inte gett resultat till 2017.

SKL: Miljö

Kommissionen: Energi, Miljö, Meddelande om ramverk för klimat- och energipolitiken till 2030, Energieffektiviseringsdirektivet, Energifärdplan 2050, Ett resurseffektivt Europa

CEMR: Resurseffektivitet och miljö

Kontaktpersoner:

Andreas Hagnell, andreas.hagnell@skl.se, 08-452 78 66

Hållbar stadsutveckling

Hållbar stadsutveckling är i första hand en nationell angelägenhet, men delar av stadsfrågorna har under lång tid hanterats på EU-nivå, bland annat inom miljö-, transport- och regionalpolitiken. Nu har kommissionen för avsikt att ta fram en "Urban Agenda" för att få en helhetssyn på frågor kopplade till stadsutveckling som hanteras på EU-nivå, bl.a. med förslag på vilka ytterligare åtgärder som behöver göras.

I början av 2014 hölls ett stort forum i Bryssel, Urban forum. I samband med forumet presenterade kommissionen ett underlag som påvisar EU-policys kopplade till stadsutveckling. I underlaget ställdes ett antal frågor för intressenter att besvara som kommissionen kommer använda sig av i det fortsatta arbetet.

Kommissionen presenterade i somras ett meddelande om de urbana aspekterna i EU:s politik. Meddelandet låg ute på konsultation fram till den 26 september som SKL har svarat på.

Regionkommittén (ReK) har antagit ett initiativyttrande om en heltäckande strategi för EU:s städer som inspel till den framtida urbana agendan. Flera ärenden i kommissionen med bäring på stadsutveckling har också hanterats av ReK under våren, såsom paketet för rörlighet i städer och det sjunde

miljöhandlingsprogrammet med fokus på den hållbara staden. SKL har genom de svenska ledamöterna i ReK betonat vikten av samordning mellan sektorer inom stadsutveckling och att vi inte vill ha kriterier för hur städer ska utformas och avgränsas.

Inom sammanhållningspolitikens programperiod för 2014-2020 har hållbar stadsutveckling stärkts. I regionalfonden ska minst fem procent öronmärkas för insatser för hållbar stadsutveckling. I Sverige har tre regionalfondsprogram, Västsverige, Sydsverige och Stockholm, särskilt prioriterat detta område.

Kommissionen har också ställt krav på EU:s medlemsländer att erbjuda processtöd för detta ändamål. I Sverige har regeringen gett Boverket i samverkan med andra myndigheter i uppdrag att skapa en nationell plattform för hållbar stadsutveckling. Plattformen ska bidra till en ökad samverkan och samordning, ökat erfarenhetsutbyte samt kunskapsutveckling och kunskapsspridning. Inom denna plattform kommer alltså processtöd erbjudas för samtliga program och städer som inom regionalfondsprogrammen arbetar med projekt om hållbar stadsutveckling.

Kommissionen kommer att etablera ett nätverk för städer. Nätverket kommer att omfatta städer eller regioner som driver projekt inom regionalfondens öronmärkning till hållbar stadsutveckling. Ett första möte för nätverket hölls vid Open Days oktober 2014 i Bryssel. Kommissionen har även tillsatt särskilda medel för innovativa åtgärder. 330 miljoner euro kommer att finansiera innovativa åtgärder inom området hållbar stadsutveckling och riktas genom tematiska utlysningar för framtida utmaningar i städer. Även städer som driver projekt inom detta program ska ingå i nätverket för städer.

Vissa program för europeiskt territoriellt samarbete har valt insatsområden som stödjer hållbar stadsutveckling, t.ex. Östersjöprogrammet som har skrivit in miljövänlig urban mobilitet inom programdelen för transport. Det territoriella samarbetsprogrammet Urbact fokuserar i sin helhet på att stödja kapacitetsbygge, erfarenhetsutbyte och ökad kunskap för städer och hållbar stadsutveckling.

SKL: Stadsutveckling

Kommissionen: En urban agenda och Sammanhållningspolitiken 2014-2020

Regionkommittén: Yttrande om en strategi för EU:s städer, Yttrande om rörlighet i städer, Yttrande om sjunde miljöhandlingsprogrammet: städer

Kontaktpersoner:

Eva Hägg Lund, eva.hagglund@skl.se, 08-452 78 67

Helena Gidlöf, helena.gidlof@skl.se, 08-452 73 77

Avfallsfrågor på EU-agendan

Kommissionen har flera pågående initiativ som syftar till att se över regelverket inom avfallsområdet.

Under sommaren 2014 presenterade kommissionen ett meddelande om ett program för ett avfallsfritt Europa. Programmet har titeln *Mot ett kretsloppssamhälle* (Towards a circular economy). I meddelandet presenteras mål och initiativ som syftar till en omställning från en ekonomi som utgår från en linjär modell till ett kretsloppssamhälle (cirkulär ekonomi). Kommissionen vill också höja resurseffektiviteten i medlemsstaterna genom att höja målen för materialåtervinning av vissa avfallsströmmar. Meddelandet beskriver initiativ som avser bland annat framtagandet av en samordnad produktspolitik, utveckling av ekodesigndirektivet, klargörande av finansinstitutens ansvar för hållbarhet, stöd till små och medelstora företag och framtagandet av mål för resurseffektivitet. Meddelandet innehåller också förslag om en moderniserad avfallspolitik. Detta klargörs i förslag till revidering av ett flertal direktiv inom avfallsområdet som presenteras samtidigt (direktiv om avfall, förpackningar och förpackningsavfall, deponering av avfall, uttjänta fordon, batterier respektive direktivet om avfall som utgörs av elektriska eller elektroniska produkter).

Förslagen till reviderade direktiv innehåller bland annat höjda mål för materialåtervinning och förenklingar och ändringar för ett förbättrat genomförande av regelverket. Dessa kommer att behandlas i Europaparlamentet och i rådet under hösten 2014.

Ministerrådet har beslutat om ändringar i rådets förordning om gränsöverskridande avfallstransporter (EG 1013/2006). Syftet är att minska riskerna för illegal export av farligt avfall. I januari 2017 ska medlemsstaterna upprätta tillsynsplaner baserade på en riskbedömning som täcker in specifika avfallsströmmar och källor för illegal export. De reviderade reglerna innebär en uppmaning till medlemsstaterna att samarbeta och utbyta relevant information om avfallstransporter, avfallsflöden, utförare och anläggningar.

Parlamentet har antagit ett lagförslag om att medlemsstaterna måste minska sin förbrukning av plastpåsar med 80 procent fram till år 2019. Enligt förslaget ska medlemsstaterna halvera sin konsumtion av de tunnaste plastpåsar till 2017 och minskningen ska uppgå till 80 procent 2019. Det nyvalda parlamentet kommer att följa upp förslaget.

SKL: Avfall och kemikalier

EU: Ändrad förordning om gränsöverskridande avfallstransporter

Kommissionen: Avfallspolitik, Förslag till ändring av direktiv om minskning av användningen av plastbärkassar

Kontaktperson:

Gunnar Fredriksson, gunnar.fredriksson@skl.se, 08-452 77 85

Rörlighet i regioner med geografiska och demografiska utmaningar

Förmågan att enkelt ta sig från en plats till en annan är en förutsättning för regional ekonomisk tillväxt och territoriell sammanhållning. Både medborgare och företag är beroende av fungerande system för väg-, sjö-, flod- och lufttransport som i många fall ägs eller förvaltas av lokala och regionala myndigheter. Sådana system och den tillhörande infrastrukturen är avgörande för rörligheten för både individer (t.ex. kollektivtrafik) och gods.

Regionkommittén har tagit ett eget initiativ till ett yttrande där de uppmanar de lokala och regionala myndigheterna att vara politiskt proaktiva. Kommittén föreslår ett EU-initiativ i frågan så att utmaningarna om rörlighet i dessa regioner erkänns bättre och tas upp i all EU-politik och alla EU-program. Detta gäller särskilt de europeiska struktur- och investeringsfonderna, fonderna för landsbygdsutveckling, Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE) och det tillhörande programmet för det Transeuropeiska transportnätet (TEN-T), EU:s forsknings- och innovationsprogram, koncessioner på transportområdet, samt EU:s bestämmelser om statligt stöd för tjänster av allmänt ekonomiskt intresse och om offentlig upphandling.

Frågan har behandlats i Regionkommitténs utskott för territoriell sammanhållningspolitik (COTER) under våren 2014. Initiativyttrandet antas vid plenarsessionen den 6–8 oktober 2014.

SKL: Regionkommittén

Regionkommittén: webbplats, COTER-utskottet

Kontaktperson:

Cecilia Mårtensson, cecilia.martensson@skl.se, 08-452 75 62

Fjärde järnvägs paketet

Januari 2013 presenterade kommissionen det så kallade fjärde järnvägs paketet. Paketet syftar till att förbättra kvaliteten och öka valfriheten när det gäller järnvägstjänster i Europa. Paketet innehåller förslag till revidering av sex lagstiftningstexter: förslag till direktiv om järnvägssäkerhet, förslag till en

förordning om enhetliga regler för järnvägsföretagens redovisning, förslag till direktiv om interoperabilitet, förslag till reviderad förordning om öppnande av marknaden för inrikes passagerartrafik på järnväg, förslag till reviderat direktiv för ett enda järnvägsområde samt förslag till förordning för att inrätta en europeisk myndighet för järnväg.

Åtgärderna som kommissionen föreslår i paketet inriktas på fyra nyckelområden: standarder och godkännanden, att få nya aktörer att bedriva järnvägstrafik, institutionell separation mellan infrastrukturförvaltarna och transportoperatörer samt att attrahera kvalificerad och högmotiverad arbetskraft. Bland annat föreslås den Europeiska järnvägsbyrån (ERA) att fungera som enda kontaktpunkt för utfärdanden av EU-godkända fordon och EU-säkerhetsintyg för operatörer. De nationella marknaderna för persontrafik på järnväg föreslår att öppnas för nya aktörer och tjänster från och med december 2019. Kommissionen föreslår vidare att infrastrukturförvaltarna ska vara operativt och finansiellt fristående från transportoperatörer som bedriver järnvägstrafik. Nya entreprenörer föreslås åläggas att anställa arbetstagare när avtal om allmän trafik överläts till ny operatör.

Sverige började avregleringen av tågtrafiken 1988 och är idag tillsammans med Storbritannien det enda landet i EU som har en helt avreglerad marknad.

SKL har i sitt yttrande till Näringsdepartementet i stort ställt sig positivt till förslaget eftersom det innebär att gränsöverskridande transporter med tåg gynnas. Järnväg är av stor betydelse för lokal och regional nivå i Sverige. Det måste dock fortsättningsvis vara möjligt med direkttilldelning av avtal om allmännyttig trafik. SKL föreslår också att nivån för kontrakt som är upphandlade i paket ska höjas till 15 miljoner persontågkilometer. Det är positivt att öka samordningen mellan järnvägens aktörer genom att bilda en samordningskommitté för infrastrukturförvaltare och tågoperatörer samt ett europeiskt nätverk för infrastrukturförvaltare. SKL ställer sig också bakom förslaget om att Europeiska järnvägsbyrån (ERA) ska utfärda EU-omfattande och gemensamma tillstånd samt säkerhetsintyg för tåg som ska gälla i hela EU. Slutligen behövs det nationella biljettsystem inom varje medlemsstat för att underlätta för resenärer.

Rådet antog en politisk överenskommelse i juni 2014 om de tre tekniska delarna i förslaget, dvs. ERA, driftskompatibilitet hos järnvägssystemen och järnvägssäkerhet. Förhandlingar med parlamentet rörande marknadsdelen startade under hösten 2014.

SKL: Infrastruktur

Kommissionen: Det fjärde järnvägspaketet

Regionkommittén: Yttrande

Kontaktperson:

Cecilia Mårtensson, cecilia.martensson@skl.se, 08-452 75 62

Hamnar och inlandssjöfart – meddelanden och förslag till förordning

Hösten 2013 presenterade kommissionen tre olika förslag inom sjöfartsområdet: meddelande om hamnarna som en tillväxtmotor, förordning om marknaden för hamntjänster och finansiell insyn i hamnar samt en förordning om inlandssjöfart och inre vattenvägar.

Bakgrunden är att 74 procent av alla varor som importeras och exporteras i unionen passerar EU:s kusthamnar. Större delen av hamntrafiken är mellan medlemsländer, ca 60 procent. År 2011 hantlades totalt 3,7 miljarder ton varor i hamnarna och det finns en förväntad ökning med 50 procent till år 2030. Dessutom passerar ca 385 miljoner passagerare årligen unionens hamnar. Hamnarna är även en stor arbetsgivare med ca tre miljoner arbetstillfällen.

För att klara den förväntade tillväxten behöver de stora hamnarna bättre järnvägsanslutningar. Idag brister förbindelser med både väg och järnväg från många hamnar till inlandet. Kommissionen anser att hamntjänsterna behöver uppgraderas och att investeringar kommer behövas inom följande områden:

- › Nya tekniska och industriella krav
- › Ökade säkerhetskrav
- › Miljö- och klimatkrav

SKL är positiv till ett ökat fokus mot hamnar som är en viktig del av transportsystemet. Som en del i detta är det också bra att stödja en utveckling inom inlandssjöfarten.

SKL anser att regleringen av marknaden för hamntjänster och finansiell insyn i hamnar bör utformas som ett direktiv istället för en förordning. Förbundet stödjer inriktningen i förslaget som avser att skapa en harmonisering och förenkling av hamndriften. Det är också bra att förslaget är inriktat mot TEN-T hamnarna med en större frivillighet för de mindre hamnarna. Hamnverksamheten är mycket diversifierad med olika typer av hamnar med varierande storlekar. Det är därför bra att de mindre inte omfattas av orimliga regler. Viktigt är att de nya reglerna inte försvårar för de hamnar där kommuner, landsting eller regioner äger och förval-

tar infrastrukturen. För kommuner och regioner är anslutningen av landtransporter till hamnarna av central betydelse för att transportera varor och människor till och från dessa på bästa sätt.

Rådet förhandlar om förordningen som avser hamntjänster och finansiell insyn, men det går långsamt. Många medlemsstater står bakom den generella inriktningen i förordningen. Det är framförallt frågan om marknadstillträde som är kontroversiell i flera medlemsstater. Det är också många medlemsstater som vill att vissa tjänster ska undantas från förordningen.

Diskussionen om olika undantag har även förts i Regionkommittén. Sverige vill till exempel att lotsningstjänster ska undantas med hänvisning till bl.a. säkerhet.

I juni 2014 antog rådet slutsatser angående ”The mid-term review of the EU’s maritime transport policy”. Slutsatserna är ett inspel till kommissionens arbete med att ta fram ett arbetsprogram för hamnpolitiken åren 2015–2019.

Kommissionen: *Hamnar, Inlandssjöfart*

Regionkommittén: *Yttrande*

Kontaktperson:

Cecilia Mårtensson, cecilia.martensson@skl.se, 08-452 75 62

gionkommittén har också drivit denna fråga.

Förslaget har under våren 2014 behandlats i Europaparlamentet och dess ENVI-utskott. Parlamentet föreslog en ändrad skrivning om att medlemsstater kan undanta små och medelstora företag från betalning av avgifter. Även om detta är ett steg i rätt riktning får vi invänta vad de fortsatta förhandlingarna leder till under hösten.

Kommissionen: *Förslag till ny kontrollförordning*

Parlamentet: *ENVI-utskottet*

Regionkommittén: *Yttrande*

Kontaktperson:

Thomas Forsberg, thomas.forsberg@skl.se, 08-452 78 82

Förordning om offentlig kontroll av bl.a. livsmedel

Inom EU pågår arbete med ett förslag till en ny kontrollförordning för bl.a. livsmedelsområdet och övriga led i kedjan ”från jord till bord”. Den föreslagna förordningen ska ersätta nuvarande kontrollförordning (EG nr 882/2004).

Förslaget från kommissionen har behandlats i medlemsstaterna. För Sveriges del har ett remissförfarande skett till berörda centrala, regionala och lokala myndigheter. I samband med remissförfarandet genomfördes också en hearing med medverkan av bl.a. Landsbygdsdepartementet, Livsmedels- och Jordbruksverket.

SKL har avgett yttrande till Livsmedelsverket om förslaget till förordning. I detta yttrande och i särskild skrivelse till Landsbygdsdepartementet har förbundet påtalat orimligheten i kommissionens ursprungsförslag om att s.k. ”mikroföretag” ska undantas från betalning av kontrollavgifter. Mikroföretag räknas som företag med mindre än 10 anställda och med en omsättning på mer än 2 miljoner euro. SKL:s linje är att det bör vara upp till varje medlemsstat att besluta om hur finansiering av kontrollen ska ske. De svenska ledamöterna i Re-

Vård, omsorg och folkhälsa

Nytt hälsoprogram för perioden 2014–2020

Europaparlamentet och ministerrådet antog våren 2014 ett nytt tredje sammanhållet program för unionens åtgärder på hälsoområdet 2014–2020.

Det nya programmet, som tydligt har knutits till EU:s tillväxtstrategi Europa 2020, har en budget på 449,4 miljoner euro för perioden 2014–2020. Programmet ska stödja och komplettera medlemslänternas arbete inom fyra områden:

- › Främja god hälsa och förebygga sjukdomar
- › Skydda från gränsöverskridande hälsohot
- › Utveckla innovativa och hållbara hälso- och sjukvårdssystem
- › Öka tillgången till bättre och säkrare hälso- och sjukvård

EU-kommissionen antog i maj ett arbetsprogram för 2014 som anger prioriterade områden och åtgärder för årets utlysning av medel. Den totala budgeten för 2014 är 54,5 miljoner euro. Insatserna omfattar både projektbidrag, finansiering av gemensamma åtgärder ("joint actions") och verksamhetsstöd till vissa organisationer. Fördelningen av medel sköter Genomförandeorganet för konsumenter, hälsa och livsmedel (CHAFEA). Nationell kontaktpunkt för hälsoprogrammet i Sverige är Folkhälsomyndigheten.

SKL framförde synpunkter på det nya programmet dels genom de svenska ledamöterna i Region-

kommittén, dels genom deltagande i den arbetsgrupp som Socialdepartementet tillsatt för att bereda svenska ståndpunkter. SKL framförde bl.a. att större fokus borde läggas på folkhälsofrågor. God hälsa har ett egenvärde och är inte bara ett medel för att uppnå ekonomisk tillväxt. Dessutom ansåg förbundet att programmet borde anknyta till WHO:s hälsostrategi "Health 2020".

EU: EU:s hälsoprogram 2014–2020, Genomförandeorganet för konsumenter, hälsa och livsmedel (CHAFEA)

Kommissionen: Arbetsplanen för hälsoprogrammet 2014

Nationell kontaktpunkt: Folkhälsomyndigheten

Kontaktperson:

Erik Svanfeldt, erik.svanfeldt@skl.se, 08-452 75 78

EU:s nya tobaksregelverk

Så många som 695 000 människor i EU dör i förtid varje år på grund av rökning. Rökningen beräknas dessutom kosta EU-länderna minst 100 miljarder euro. För att minska tobaksskadorna i Europa ville kommissionen förbättra regleringen av tobaksprodukter och deras marknadsföring. Därför har Tobaksvarudirektivet från 2001 revideras.

Det slutgiltiga förslaget till reviderat direktiv antogs av parlamentet och rådet i april 2014. Det är nu upp till de nationella regeringarna att besluta hur man ska ändra den nationella lagstiftningen för att uppnå målen. EU-länderna har två år på sig att in-

förliva reglerna i den nationella lagstiftningen. De flesta nyheterna börjar gälla under det första halvåret 2016.

Direktivet innehåller regler för tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och liknande produkter. Reglerna ska se till att konsumenterna får samma skydd i hela EU. Fokus är att förhindra industrin från att rekrytera nya rökare bland unga.

Cigarettpaketet måste ha obligatoriska text- och bildvarningar som upptar minst 65 procent av paketens fram- och baksida. Cigarettpaketet måste innehålla minst 20 cigaretter. Ingen reklam eller vilseledande produktinformation tillåts. Alla påståenden om livsstilsfördelar, smak, specialerbjudanden eller antydningar om att en viss produkt är mindre skadlig (till exempel "light cigaretter") än andra förbjuds. EU-länderna får införa ännu strängare regler om förpackningarna eller krav på neutrala förpackningar där företagets logga inte syns.

Direktivet innehåller strikta regler för tillsatser i rökta tobak och förbud för gränsöverskridande försäljning på internet. Tillsatserna får inte göra tobaken mer attraktiv, skadlig eller öka beroendet. Aromämnen i cigaretter och rulltobak får inte användas i sådana mängder att produkten får en "karaktäristisk" smak annan än tobak. Direktivet inkluderar e-cigaretter som läkemedelsprodukt då de innehåller nikotin.

Förbudet mot tobak för användning i munnen (snus) bibehålls. Det svenska undantaget, som innebär att snus får säljas i Sverige men inte exporteras till övriga EU, försätter också gälla oförändrat. Snus undantas från förbudet om karaktäristiska smaker och från en del andra bestämmelser om ingredienser.

SKL har genom de svenska ledamöterna i Regionkommittén bidragit till att Regionkommitténs yttrande i första hand ska fokusera på främjandet av folkhälsan.

SKL lämnade synpunkter på direktivet till regeringen och kommissionen. Förbundet instämmer i den problembild som beskrivs av EU och välkomnar en skärpning av direktivet.

SKL: Folkhälsa

Kommissionen: Tobaksvarudirektivet

Regionkommittén: Yttrande

Kontaktperson:

Ingvor Bjugård, ingvor.bjugard@skl.se, 08-452 77 12

Ny förordning om kliniska prövningar av humanläkemedel

Utifrån ett förslag från kommissionen 2012 har EU:s ministerråd och Europaparlamentet förhandlat fram en politisk överenskommelse om en ny förordning om kliniska prövningar av humanläkemedel.

Den nya förordningen, som ska ersätta nuvarande direktiv 2001/20/EG, syftar till att skapa enklare och enhetligare regler för kliniska prövningar och därigenom stimulera klinisk forskning i Europa.

Förordningen ställer höga krav på kvalitet och säkerhet för läkemedel genom att säkerställa att data som genereras i kliniska prövningar är tillförlitlig och robust. Dessutom ställer den höga krav på försökspersonernas säkerhet i kliniska prövningar inom EU.

Överenskommelsen, som blev klar före årsskiftet, har nu godkänts av Europaparlamentet och ministerrådet och trädde i kraft den 16 juni 2014. Eftersom det handlar om en förordning ska den till skillnad från ett direktiv inte införlivas i nationell lagstiftning. Istället gäller den nya lagstiftningen i alla medlemsländer som den är.

I remissförfarandet yttrade sig SKL och ansåg att förslaget grundidé är bra men att det finns en uppenbar risk för att en central process kan visa sig vara besvärligare och ta längre tid än den förhållandevis snabba och enkla processen i Sverige idag, trots de teoretiska fördelarna i praktiken.

EU: Förordning om kliniska prövningar av humanläkemedel

Kontaktperson: Gunilla Thörnwall Bergendahl,

gunilla.thornwallbergendahl@skl.se, 08-452 76 05

Revidering av transparensdirektivet

I mars 2012 lämnade kommissionen ett förslag till nytt direktiv om insyn i de åtgärder som reglerar prissättningen av läkemedel avsedda för människor och deras inordnande i de nationella sjukförsäkringssystemen, det så kallade transparensdirektivet.

Förslaget till direktiv har under 2013 behandlats i Europaparlamentet och ministerrådet. Många medlemsländer har motsatt sig kommissionens ursprungliga förslag med hänvisning till subsidiaritetsprincipen och att de nya föreslagna handläggningstiderna är för korta. Parlamentet antog ett antal förändringar efter sin första läsning. Kommissionen har presenterat ett reviderat förslag till direktiv som fortsätter behandlas under 2014 i parlamentet och rådet.

I sitt remissyttrande ansåg SKL att syftet var vällovligt men att förslagen inte var acceptabla därför att de stred mot det kommunala självstyret och inte bedömdes vara ändamålsenliga efter svenska förhållanden. Gällande de föreslagna handläggnings-tiderna anser SKL att de menligt skulle kunna påverka kvaliteten i besluten.

SKL: Läkemedel

Kommissionen: Reviderat förslag till direktiv

Europaparlamentet: Ändring av reviderat förslag till direktiv

Kontaktperson: Gunilla Thörnwall Bergendahl,
gunilla.thornwallbergendahl@skl.se, 08-452 76 05

Europeiska referensnätverk (ERN)

EU-kommissionen har inlett ett arbete med att inrätta s.k. europeiska referensnätverk (ERN). Patientrörlighetsdirektivet (2011/24/EU) ger EU-kommissionen mandat att stödja medlemsländerna i utvecklingen av sådana nätverk för vårdgivare och kompetenscentra i EU-länderna. Syftet är att främja högspecialiserad sjukvård inom framför allt områden där resurserna är knappa och diagnoserna sällsynta.

Våren 2014 beslutade kommissionen om kriterier för inrättande och utvärdering av europeiska referensnätverk. Därigenom fastställdes bl.a. villkor som måste uppfyllas av nätverk och vårdgivare som önskar delta i ett ERN. Kommissionen har under sommaren 2014 tagit in anbud vad gäller uppdraget att utveckla en handbok och metoder för bedömning av ERN. En utlysning av europeiska referensnätverk väntas under 2015.

SKL är positivt till ERN och annat europeiskt hälso- och sjukvårdssamarbete som sker inom ramen för medlemsländernas rätt att själva bestämma hur hälso- och sjukvården ska utformas, organiseras och finansieras.

Kommissionen: Europeiska referensnätverk (ERN)

Kontaktperson:

Kerstin Sjöberg, kerstin.sjoberg@skl.se, 08-452 76 67

epSOS-projektet avstamp för fortsatt samarbete

Pilotprojektet epSOS (Smart Open Services for European Patients), som syftar till att utveckla säkra system för elektronisk överföring av läkemedelsrecept och journalinformation inom Europa, avslutades den 30 juni 2014.

Projektet, som inleddes juli 2008 och från början var treårigt, har samordnats av Sverige (SKL och Socialdepartementet). När projektet inleddes deltog en mindre grupp länder, som i efterhand växte till att omfatta 25 deltagande länder.

epSOS har åstadkommit stora förändringar inom flera områden. Vad gäller teknisk kompatibilitet har tydliga definitioner av bl.a. datainnehåll, semantik och specifikationer skapats. Dessa finns samlade på epSOS webbplats och kommer tillsvidare att utvecklas på en särskild wiki. Projektet har också resulterat i ett forum för öppna källkoder - the OpenNCP community.

epSOS har lagt en viktig grund för fortsatt samarbete på EU-nivå. Inte minst har projektet bidragit till tekniska lösningar som underlättar för patienter att söka vård i ett annat EU-/EES-land. EU:s nätverk för e-hälsa, eHealth Network, har samlat en grupp medlemsländer som i första hand ska fortsätta arbetet med att utveckla e-recept och patientöversikter. Sverige deltar i EXPAND-projektet (Expanding Health Data Interoperability Services), vars syfte är att bygga vidare på ett antal eHälsolösningar som utvecklats inom ramen för olika projekt samt att använda dem i större skala.

epSOS material kommer att finnas tillgängligt på epSOS webbplats till slutet av 2017. eHälsomyndigheten är nationell kontaktpunkt för epSOS i Sverige.

Kommissionen: eHälsa, eHealth Network

epSOS: epSOS webbplats, epSOS wiki, eHälsomyndigheten

OpenNCP community: webbplats

EXPAND: webbplats

Kontaktpersoner: Eva Leach, eHälsomyndigheten,
eva.leach@ehalsomyndigheten.se

Fredrik Lindén, fredrik.linden@skl.se, 070-685 30 41

Inre marknaden och konkurrensfrågor

Den framtida mervärdesbeskattningen

Kommissionen arbetar under 2014 vidare med den översyn av mervärdesskattesystemet som påbörjades 2010.

Under våren 2014 har momsen inom offentlig sektor och momsundantagen i det allmännas intresse varit i fokus för kommissionens översyn. Kommissionen genomförde en öppen konsultation som resulterade i en stor mängd svar. När analysen av svaren är färdig kommer kommissionen att presentera sina rekommendationer. Innan dess är det oklart vilka eventuella förändringar som kommissionen kommer föreslå. Möjligen kan ett nytt förslag till direktiv väntas tidigast i början av 2015.

SKL besvarade kommissionens frågor i den öppna konsultationen och framförde generella synpunkter i enlighet med SKL:s tidigare svar på grönboken om mervärdesskattens framtid.

I konsultationen presenterade kommissionen ett antal reformalternativ, vilka i stort är desamma som alternativen i grönboken, dvs. ”moms på allt” eller inom vissa specifika områden och sektorer. Kommissionen presenterade också ett nytt förslag om ett ”kommunkontosystem” på EU-nivå i syfte att uppnå konkurrensneutralitet mellan offentliga och privata aktörer. Att kommissionen presenterar ett ”kommunkontosystem” som ett alternativ innebär att SKL har haft framgång med att i olika sammanhang påvisa de positiva effekterna med ett sådant

system. SKL anser däremot inte att detta bör införas på EU-nivå.

SKL gör bedömningen att kommissionen hört sammat de synpunkter som förbundet framfört vid olika tillfällen under de år som förändringsarbetet har pågått. SKL fortsätter att bevaka och påverka direktivets framtida utformning i samtal med bl.a. kommissionen och den svenska regeringen.

SKL: Juridik

Regeringen: Faktapromemoria

Kommissionen: Konsultation om reformer av mervärdesbeskattningen, Grönboken, Meddelande om mervärdesskattens framtid, Slutrapport

Kontaktperson:

Jeanette Fored, jeanette.fored@skl.se, 08-452 79 24

E-upphandling och e-handel

I de nya upphandlingsdirektiven som antogs av Europaparlamentet i januari finns det ett antal bestämmelser om elektronisk upphandling som bl.a. anger att anbud ska lämnas elektroniskt inom några år. Det finns också bestämmelser om olika elektroniska förfaranden.

Projekt som sedan tidigare initierats av kommissionen i syfte att främja den gränsöverskridande upphandlingen fortsätter. Sverige deltar i satsningen eSENS som ska samordna och utveckla e-förvalt-

ningen inom EU. Huvudman för eSENS är Ekonomistyrningsverket (ESV). ESV är också ansvarig för Open PEPPOL, ett koncept för bl.a. infrastruktur för e-handel inom EU, som är en fortsättning av PEPPOL-projektet. Syftet är att möjliggöra elektroniska meddelandeväxlingar mellan medlemsstaterna.

Standardiseringsarbetet i CEN, European Committee for Standardization, om utveckling av elektroniska meddelanden inom offentlig upphandling fortsätter inom ramen för dess workshop CEN/BII. Workshopen har i uppgift att ta fram affärsprofiler och standardmeddelande för hela den offentliga inköpsprocessen. En tredje fas av detta arbete pågår just nu. Resultatet av de två föregående faserna används av ett antal länder. I Sverige används bl.a. de rekommenderade standarderna Svekatlog, Sveorder, Sveleveransavisering och Svefaktura inom konceptet Svehandel.

När det gäller upphandling pågår för närvarande arbete i CEN/BII med bl.a. innehåll i elektroniska kataloger, genomgång av nya processer (t.ex. dynamiska inköpssystem) samt uppdatering av det underlag som finns sedan tidigare och som är relaterade till de nya direktiven. I Sverige pågår arbete inom konceptet SFTI för att dels ge input till arbetet, dels ta del av resultaten fortlöpande. Bakom SFTI står SKL, Ekonomistyrningsverket och Konkursverket.

SKL: Upphandling och konkurrens

Kommissionen: E-upphandling

Övrigt: OpenPEPPOL, CEN/BII3, eSENS, SFTI Svehandel

Kontaktperson:

Kerstin Wiss Holmdahl, Kerstin.WissHolmdahl@skl.se,
08-452 79 87

Direktiv om e-fakturering antaget

Direktivet om elektronisk fakturering vid offentlig upphandling har nu antagits. I direktivet framgår att en europeisk standard för elektronisk fakturering ska utarbetas av den europeiska standardiseringsorganisationen avseende den semantiska datamodellen för kärnan i en elektronisk faktura, dvs. basinnehållet i en faktura. En förteckning över ett begränsat antal format som överensstämmer med standarden ska tillhandahållas.

Medlemsstaterna ska säkerställa att upphandlande myndigheter och enheter tar emot och behandlar elektroniska fakturor som överensstämmer med denna standard och med någon av de format som of-

fentliggjorts. Enligt direktivet ska medlemsstaterna anta, offentliggöra och tillämpa de lagar och andra författningar som behövs senast den 27 november 2018 under förutsättning att standarden publicerats 18 månader före detta datum. Medlemsstaterna får skjuta upp skyldigheten att ta emot och behandla e-fakturor när det gäller myndigheter under den centrala nivån (exempelvis kommuner) till ytterligare 12 månader senare, dvs. senast den 27 april 2019. Det kan nämnas att fakturor får tas emot i andra tekniska format, likaså pappersfakturor om den nationella lagstiftningen inte säger annat.

Direktivet får ses som ett led i syfte att övergå till en papperslös offentlig förvaltning. Flera medlemsstater kräver idag att e-fakturor skickas vid offentlig upphandling i hela eller delar av den offentliga sektorn. Ofta används dock nationella standarder som gör att e-fakturering blir komplicerat samt kostsamt för företag som vill delta i gränsöverskridande upphandlingar. På så sätt skapas hinder för marknadstillträde. Direktivet om utarbetandet av en europeisk standard är ett sätt att undvika detta.

SKL deltog aktivt när direktivet behandlades dels genom en expert till den utsedda svenska rapportören i Regionkommittén, dels genom medverkan i remissförfarandet i CEMR. Synpunkterna som framfördes har i stort tillgodosetts.

Under hösten kommer en fortsättning på det europeiska flerpartsforumet om e-fakturering som har funnits de senaste tre åren. Kommissionen planerar även att etablera ett motsvarande forum för e-upphandling under hösten. Nationella forum i medlemsstaterna har funnits. I Sverige har SKL deltagit och avser delta när de nya initieras.

SKL: Upphandling och konkurrens

Kommissionen: E-upphandling, Direktiv om e-fakturering

Kontaktperson:

Kerstin Wiss Holmdahl, Kerstin.WissHolmdahl@skl.se,
08-452 79 87

Moderniseringen av EU:s statsstödsregler

Kommissionen har sedan i maj 2012 drivit moderniseringen av reglerna för statliga stöd. Arbetet väntas i stort sett vara avslutat under 2014. Moderniseringsarbetet, som syftat till samordning och förenkling, har omfattat både reformerade bestämmelser om handlägningsprocessen och en rad nya materiella regler i riktlinjer för olika sektorer.

På statsstödsområdet får vi nu förhålla oss till en

ny procedurförordning, en ny gruppundantagsförordning och nya riktlinjer på flera viktiga områden, såsom offentliga stöd till regionala flygplatser.

SKL har ställt sig positiv till de föreslagna förenklningarna och har också inom ramen för CEMR och CEEP deltagit i dessa organs arbete för att bevaka den lokala nivåns intressen under de samråd kommissionen genomfört.

Mycket matnyttig information finns tillgänglig på kommissionens hemsida där det finns länkar till relevanta dokument.

En viktig nyhet ligger i förändrade regler för kommissionens övervakning av stödgivning i medlemsstaterna. Denna förenklade övervakning omfattar t.ex. statligt stöd för byggande av bredband samt stöd för innovation och främjande av kulturen och kulturarvet och innebär att kommissionen i efterhand övervakar att EU-rättens regler efterlevs. Motsvarande förenklningar gäller även för stöd till små och medelstora företag. De stöd som mest snedvrider konkurrensen ska däremot fortsättningsvis granskas på samma sätt som tidigare genom ett förfarande med förhandsanmälan till kommissionen.

Som motvikt till det förenklade kontrollförfarandet innehåller det moderniserade regelverket också förpliktelser, både när det gäller bedömningen av vad som är stöd och för publiceringen av uppgifter om stöd på webben. Syftet med dessa nya regler är

att säkerställa att reglerna följs även i sådana fall där kommissionen inte granskar stödets förenlighet med reglerna på förhand. Ett system för sådan publicering är under utveckling i Regeringskansliet.

Kommissionen har även sett över de regler som gäller bl.a. miljö- och energisektorn, forsknings-, utvecklings- och innovationsstöd, riskfinansiering samt regionala statliga stöd. Dessutom effektiviserar undersökningen av klagomål som gäller statliga stöd. Kommissionen har fått befogenheter att sätta klagomålen i prioritetsordning och få uppgifter för undersökningen direkt från företagen. Kretsen klagoberättigade har också begränsats.

Under hösten 2014 erbjuder SKL två kurstillfällen där statsstödsfrågor behandlas. En konferens i samarbete med kommissionen och Regeringskansliet planeras i december 2014; mer information kommer att finnas tillgänglig på förbundets hemsida under hösten.

Förbundet bevakar också utvecklingen på området via sina samarbetsorgan CEMR och CEEP.

SKL: *Modernisering av statsstödsreglerna*

Kommissionen: *Modernisering av statsstödsreglerna*

CEMR: *Positionsrapport, Positionsrapport om definition av statsstöd*

Kontaktperson:

Helena Linde, helena.linde@skl.se, 08-452 79 76

Jämställdhet, integration och migration

Verktygslåda för jämställdhet i praktiken

Arbetsmarknadens parter på EU-nivå, CEEP, BusinessEurope/UEAPME och ETUC, har lanserat en verktygslåda för jämställdhetsarbete i arbetslivet. Verktygslådan innehåller i dagsläget ca 100 goda exempel på jämställdhetsarbete i praktiken.

Parterna kom år 2005 överens om ett ramprogram för jämställdhet med fyra prioriterade områden: uppmärksamma könsroller, främja kvinnor till samt stödja kvinnor i beslutsfattande ställning, skapa balans mellan arbetsliv och privatliv samt hantera löneskillnader mellan kvinnor och män. I de europeiska arbetsmarknadsparternas gemensamma arbetsprogram för 2012–2014 kom man överens om ett projekt som byggde på ramprogrammet. Resultatet blev en webbaserad praktisk verktygslåda för jämställdhet i arbetslivet. I verktygslådan finns fem svenska exempel.

CEEP: Verktöylåda för jämställdhet i praktiken

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

EU-kommissionens rekommendation om att stärka principen om jämställda löner

EU-kommissionen menar att utvecklingen mot jämställda löner mellan kvinnor och män går för långsamt. Därför har de utfärdat en rekommendation som är en vägledning till medlemsstaterna för att främja och underlätta en effektiv tillämpning av principen om lika lön i praktiken och för att hjälpa medlemsstaterna att hitta rätt metoder för att minska löneklyftan mellan kvinnor och män.

Den sektorsövergripande europeiska arbetsgivarorganisationen CEEP, som SKL är aktiv medlem i, har lämnat synpunkter på rekommendationen. CEEP stödjer kommissionens mål att främja jämställdhet och stärka principen om lika lön för kvinnor och män, men anser att all politik som berör lönesättning är och måste förbli nationell politik. Lönesättning är en fråga för medlemsstaterna och de nationella arbetsmarknadsparterna. Det finns ett utbrett utbud av lönesystem i medlemsstaterna, allt från strikta löneskalor i vissa medlemsstater och/eller sektorer till individuell och differentierad lön i andra. Det skulle inte vara möjligt eller lämpligt att försöka reglera detta på EU-nivå.

Kommissionen: Rekommendation om att stärka principen om jämställda löner

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Utvecklingen av jämställdheten i Europa

Kommissionens årliga rapport om jämställdhetsutvecklingen i EU tar upp utvecklingen inom sex prioriterade områden som återfinns i Jämställdhetsstrategin 2010–2015. Kommissionen menar att om utvecklingstakten skulle vara densamma som nu kommer det att ta 30 år innan EU:s mål om 75 procent förvärvsfrekvens för kvinnor har nåtts, 70 år innan lönerna är jämställda, över 20 år innan det råder jämn könsfördelning i bolagsstyrelser och nästan 40 år innan hushållsarbetet delas lika mellan kvinnor och män. Rapporten lyfter även fram de könsskillnader som har minskat avsevärt de senaste åren.

Kommissionen har också tagit fram ett flertal faktablad om jämställdhet i EU. Ett av dem sammanfattar hur EU:s arbete för jämställdhet är organiserat. Andra handlar om jämställdhetsutvecklingen, könsfördelning i styrelser, våld mot kvinnor och löneskillnader mellan kvinnor och män.

EU-kommissionen har slutligen också publicerat en rapport om jämställdhetsproblem med att förena arbete, familj och privatliv och hur kvinnor och män möter dessa utmaningar i EU:s medlemsländer. En detaljerad analys med bl.a. följande teman presenteras i rapporten:

- › Barcelonamålen för barnomsorg
- › Arbetskraftsdeltagandet bland kvinnor och män
- › Balansen arbete och familj för ensamstående föräldrar
- › Hushållsinkomster och hushållsarbete i parrelationer
- › Familjevänliga arbetstider.

Kommissionen: Årlig rapport om jämställdhetsutveckling i EU, Rapport om jämställdhet i arbetslivet

Kommissionens faktablad: EU:s arbete för jämställdhet, Jämställdhetsutvecklingen i EU, Könsfördelning i styrelser, Löneskillnader mellan kvinnor och män, Våld mot kvinnor

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

Våld mot kvinnor i Europa

En rapport med statistik över våld mot kvinnor i EU:s medlemsländer har släppts av EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA). Rapporten visar att Sverige tillhör ett av de länder där våldet är mest utspritt. Mellan 20-29 procent av de svenska kvinnorna angav att de hade upplevt fysiskt och/eller sexuellt våld efter 15 års ålder. Ett problem som uppdagades i rapporten är att endast en låg andel kvinnor som har upplevt våld rapporterar detta till

polisen. Ofta uppsöker man läkare eller sjukhus i stället för att gå vidare med en juridisk process.

I juni 2014 antog Europeiska rådet slutsatser, där de med FRA:s rapport om våld mot kvinnor som grund, uppmanade medlemsländerna att förstärka sina insatser för att förebygga och bekämpa alla former av våld mot kvinnor och flickor, däribland kvinnlig könsstympning.

Kommissionen: Rapport om våld mot kvinnor

Europeiska unionens råd: Slutsatser om Att förebygga och motverka alla former av våld mot kvinnor och flickor, däribland kvinnlig könsstympning

Kontaktperson:

Anna Ulveson, anna.ulveson@skl.se, 08-452 74 67

En framtida politik efter Stockholmsprogrammet

I mars presenterade kommissionens generaldirektorat för rättsliga frågor och generaldirektoratet för inrikes frågor varsitt meddelande om en framtida inriktning för EU:s politik på det rättsliga respektive inrikes området, efter att det s.k. Stockholmsprogrammet löper ut 2014.

Meddelandet om EU:s agenda för rättsliga frågor till 2020 fokuserar på förtroende och rättsstatlighet samt att undanröja hinder som EU-medborgare stöter på när de utövar sin rätt att arbeta och bosätta sig i ett annat EU-land. Meddelandet tar också upp åtgärder för att främja tillväxt på EU:s inre marknad, t.ex. att skapa en modern dataskyddslag.

Meddelandet Ett öppet och säkert Europa fokuserar på att dra nytta av de möjligheter som migration innebär. Meddelandet tar upp vikten av solidaritet och ansvarfördelning i asylmottagningen, att förebygga den irreguljära migrationen och underlätta inresor till EU för lagliga resenärer samt att bemöta diverse säkerhetsutmaningar i unionen. Meddelandet går också igenom kopplingarna mellan EU:s asyl- och migrationspolitik och EU:s externa relationer.

Rådet antog en strategisk inriktning på dessa områden den 24 juni.

Vissa av sakfrågorna som behandlas inom ramen för Stockholmsprogrammet faller under lokala och regionala myndigheters befogenheter och många fler påverkar deras verksamhet. Lotta Håkansson-Harju (S) från Järfälla kommun var Regionkommitténs rapportör för yttrandet om en framtida politik för området rättsliga och inrikes frågor efter Stockholmsprogrammets slut 2014. Yttrandet antogs vid Regionkommitténs plenarsession den 25–26 juni.

I yttrandet välkomnar Regionkommittén kom-

missionens önskan att konsolidera de framsteg som skett inom området rättsliga och inrikes frågor genom korrekt implementering och effektiv uppföljning. Samtidigt understryker kommittén att ett resultat av en sådan konsolidering kan bli ytterligare lagstiftningsåtgärder för att fylla existerande luckor och möjliggöra ett flexibelt EU som kan agera på nya globala utmaningar.

Det mer kraftfulla fokus på grundläggande rättigheter som EU förbundit sig till måste få reella avtryck på alla nivåer. I och med att EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna har fått höjd status är det mer självklart att grunda EU-samarbetet på en gemensam respekt för de grundläggande rättigheterna – med målet att stärka och upprätthålla EU som ett rättighetsrespekterande, öppet och tryggt område.

Regionkommittén menar att rätten till fri rörlighet kan tydliggöras än mer. EU-medborgarna står, som kommissionen påpekar, ofta inför olika praktiska och rättsliga problem när de försöker utöva de rättigheter som de har i hemlandet i ett annat EU-land. Samtidigt måste de utmaningar den fria rörligheten skapar i enskilda kommuner och/eller regioner hanteras bättre.

Regionkommittén understryker att EU bör stär-

ka implementeringen av europeisk asyl- och migrationspolitik som baseras på grundläggande rättigheter, solidaritet, ömsesidigt förtroende och delat ansvar mellan medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna. EU måste förbli en fristad för dem som flyr förföljelse eller är i behov av skydd. Behovet av att skapa ett kontrollerat mottagande av migranter och skydda gränsernas integritet får aldrig tillåtas att gå före rätten att söka internationellt skydd. Regionkommittén påminner därför om att kontroll och övervakning av land- och sjögränser inte får innebära att man försummar den grundläggande skyldigheten att rädda liv.

GD Inrikes: *Meddelande om Ett öppet och säkert Europa*

GD Rättsliga frågor: *Meddelande om EU:s agenda för rättsliga frågor till 2020*

Europaparlamentet: *Resolution om halvtidsöversyn av Stockholmsprogrammet*

Regionkommittén: *Yttrande om En framtida politik för området rättsliga och inrikes frågor efter Stockholmsprogrammets slut 2014*

Kontaktpersoner:

Annika Liedholm, annika.liedholm@skl.se, 08- 452 71 63

Lotta Dahlerus, lotta.dahlerus@skl.se, 08-452 73 70

Björn Kullander, bjorn.kullander@skl.se, 08-452 78 27

Digitalisering, forskning och kultur

Ramprogrammet för forskning, utveckling och innovation är igång

EU:s ramprogram för forskning, utveckling och innovation Horisont 2020 är nu på plats. Utlysningar öppnas löpande på EU-kommissionens hemsida.

Under våren 2014 har en rad aktiviteter genomförts för att stimulera deltagande i programmet. Tillsammans med den nationellt ansvariga myndigheten, VINNOVA, planerar SKL att genomföra en seminarierie under hösten 2014 för att visa på möjligheterna för medlemmarna att hitta finansiering för forsknings-, utvecklings- och innovationsarbete och skapa kontakter med europeiska samarbetspartners. För att nå framgång i Horisont 2020 är det viktigt att nya allianser byggs och att offentliga aktörer involveras på ett nytt sätt, liksom att använda sig av synergier mellan EU:s strukturfonder och Horisont 2020.

Tre grundläggande prioriteringar styr utformningen av programmet: excellent forskning, industriellt ledarskap och samhällsliga utmaningar. Inom framför allt de samhällsliga utmaningarna specificeras ett flertal områden som direkt rör kommuners, landstings och regioners verksamhet. Horisont 2020 finansierar forskning, innovation och utveckling inom alla kunskapsområden. SKL har gjort sammanställningar och analyser av medlemmarnas deltagande i tidigare ramprogram som kan ge värdefulla erfarenheter och uppslag till kommande arbete.

SKL: *Forskning och innovation*

Kommissionen: *Horisont 2020*

VINNOVA: *Horisont 2020*

Kontaktperson:

Eva Marie Rigné, eva.marie.rigne@skl.se, 08-452 79 37

Nya kulturprogrammet Kreativa Europa är igång

Från och med januari 2014 är det nya ramprogrammet för kultur, Kreativa Europa, på plats. I Kreativa Europa har programmen Kultur, Media och Media Mundus slagits samman i en gemensam ram.

Kreativa Europa sträcker sig över perioden 2014–2020 och omfattar 1,5 miljarder euro. Det är en ökning med nio procent jämfört med föregående programperiod. Satsningen ligger i linje med prioriteringarna i Europa 2020-strategin där investeringar inom de kulturella och kreativa sektorerna är tänkta att bidra till smart och hållbar tillväxt för alla.

I Kreativa Europa pekas fyra särskilda mål ut:

- › Stödja den europeiska kulturella och kreativa sektorns förmåga att verka över gränserna
- › Främja cirkulationen över gränserna för kulturella och kreativa verk och operatörer och nå ut till ny publik i och utanför Europa
- › Stärka den kreativa och den kulturella sektorns ekonomiska kapacitet, särskilt små och medelstora företag och organisationer

- › Stödja samarbete över gränserna för att främja utarbetande av policies, innovation, nya företagsmodeller och publikutveckling

Från och med 2016 kommer Kreativa Europa även att inkludera en lånegarantifond om 121 miljoner euro som hjälper de kulturella och kreativa sektorerna att lättare få tillgång till finansiering. Kommissionen har identifierat svårigheten som kulturaktörer och små företag inom de kulturella och kreativa sektorerna har för att själva finansiera sin verksamhet samt bli beviljade banklån för verksamheten. Med det finansiella instrumentet vill man både stärka möjligheterna till banklån och förändra attityderna hos kulturaktörer och på finansmarknaden.

För SKL är det viktigt att finansieringsmöjligheterna klargörs. Bankernas roll och incitament till att medverka, t.ex. till mindre projekt, är central.

Statens kulturråd och Svenska Filminstitutet har fått i uppdrag att tillsammans utgöra kontaktkontor i Sverige för programmet, kallat Kreativa Europa Desk. Statens kulturråd har huvudansvar för delprogrammet Kultur och Svenska Filminstitutet för delprogrammet MEDIA. Båda svarar på frågor om det tredje sektorsövergripande programområdet där det nya lånegarantiinstrumentet ingår.

SKL: *Kultur och fritid*

Kommissionen: *Kreativa Europa*

Kulturrådet: *Kreativa Europa*

Regionkommittén: *Yttrande*

Kontaktperson:

Göran Roos, goran.roos@skl.se, 08-452 74 26

Kulturhuvudstadsåret 2014

Umeå och Riga är europeiska kulturhuvudstäder 2014.

Umeå valdes till kulturhuvudstad av en enhällig jury. I motiveringen framhölls Umeås vilja att göra staden och norra Sverige mer synlig i Europa samt att man vill använda kultur som en drivande kraft i regional utveckling. Invigningsceremonin ägde rum den första februari på temat Burning Snow. Det är andra gången som en svensk stad har utsetts till europeisk kulturhuvudstad; Stockholm var kulturhuvudstad 1998.

Rigas ansökan om att bli kulturhuvudstad byggde på de tre principerna kreativitet, gränsöverskridande och nya former för interaktion. Motto för satsningen är "Force Majeure" och man vill stärka betydelsen av hur kultur kan förbättra städer och människors liv.

Tanken bakom de europeiska kulturhuvudstäderna är att lyfta fram den kulturella mångfalden som finns i Europa, främja och framhäva kulturella band som finns mellan unionens medborgare, främja en känsla av europeiskt medborgarskap samt öka förståelsen för de olika kulturer som finns i EU:s medlemsstater.

Kommissionen: *Europeiska kulturhuvudstäder*

Riga: *Riga2014*

Umeå: *Umea2014*

Kontaktperson:

Göran Roos, goran.roos@skl.se, 08-452 74 26

Ny arbetsplan för EU:s arbete med kultur är på gång

I december 2010 antog rådet den innevarande arbetsplanen för kultur för åren 2011–2014. Arbetsplanen pekar ut unionens gemensamma arbete på kulturområdet och utgår från den europeiska kulturagendan från 2007. Kulturagendan ställer upp tre gemensamma mål:

- › Främja kulturell mångfald
- › Främja kulturen som en drivkraft för kreativitet
- › Främja kulturen som ett väsentligt inslag i unionens internationella förbindelser

Arbetsplanen 2011–2014 beaktar kommissionens rapport som släpptes sommaren 2010 om genomförandet av den europeiska kulturagendan och det tillhörande arbetsdokumentet. Där sägs bland annat att kultur är en bidragande faktor till förverkligandet av Europa 2020-strategin. Ministerrådet enades genom antagandet av arbetsplanen om att inrätta arbetsgrupper av experter med uppdrag från medlemsstaterna. Arbetsplanen pekar ut sex prioriteringar som löper över hela perioden:

- › Prioritering A: Kulturell mångfald, interkulturell dialog och åtkomlig kultur för alla
- › Prioritering B: Kulturella och kreativa näringar
- › Prioritering C: Färdighet och rörlighet
- › Prioritering D: Kulturarvet, inklusive rörlighet när det gäller samlingar
- › Prioritering E: Kultur i de yttre förbindelserna
- › Prioritering F: Kulturstatistik

Sverige representeras av Kulturdepartementet, Statens Kulturråd, Konstnärsnämnden och Nationalmuseum. Flera arbetsgrupper har tagit fram handböcker som finns på Kulturrådets hemsida.

Förbundet anser att det kommunala och regionala perspektivet i EU-arbetet bör bli mer synligt;

det bör finnas lokal och regional representation i det nationella arbetet med kommissionens agenda för kultur. Idag saknas rutiner för att förankra det arbetet på lokal och regional nivå.

Ett arbete med att ta fram ett nytt arbetsprogram för kultur för de kommande åren har påbörjats och beräknas vara färdigt under det italienska ordförandeskapet hösten 2014. Prioriterade frågor som diskuterats hittills i rådet gäller bl.a. tillgången till bättre kulturstatistik, bättre tillgång till kultur och kulturarv, skapa bättre förutsättningar för de kulturella och kreativa näringarna, digitaliseringsaspekter och finansiering.

SKL: Kultur och fritid

Rådet: Handlingsplanen för kultur

Kommissionen: Rapport om genomförandet av den europeiska kulturagendan

Kulturrådet: Kulturrådets samarbete inom öppna samordningsmetoden

Kontaktperson:

Göran Roos, goran.roos@skl.se, 08-452 74 26

Digitala vägen till morgondagens europeiska välfärd

Digitala agendan är ett av flaggskeppsinitiativen inom ramen för Europa 2020-strategin och är av central betydelse för att den europeiska ekonomin, jobben och tillväxten. Digitaliseringen och internet erbjuder alla sektorer i samhället stora möjligheter.

Under hösten 2014 är det särskilt intressant att följa utformningen av kommissionens arbetsprogram för 2015, dels för att det är en ny kommissions prioriteringar, dels för att det blir vägledande för det fortsatta arbetet. Kommissionen kommer fortsätta att satsa på att bygga den digitala inre marknaden där initiativet e-SENS är ett viktigt projekt. e-SENS tar med sig erfarenheterna från de tidigare satsningarna PEPPOL, epSOS och STORK.

Kommuner, landsting och regioner är beroende av en väl utbyggd e-förvaltning för att kunna erbjuda en effektiv och god välfärd med hög kvalitet. Kommissionens satsningar under 2014, som fortsätter 2015, om bra digitalt stöd för att hantera e-ID och digitala signaturer är en viktig bas för de framtida tjänsterna i kommuner, landsting och regioner.

Kommissionen kommer också fokusera på frågor som är kopplade till förslaget om förordning för att åstadkomma en gemensam inre marknad för telekomsektorn.

Initiativen inom den digitala agenda är också kopplade till många frågor som stadsstödsreglerna,

dataskyddsdirektivet, Horisont 2020, e-upphandling och e-fakturerings.

SKL: Digitalisering

e-SENS: webbplats

Kommissionen: DG Connect, Digitala Agendan, Fonden för ett sammanlänkat Europa

Kontaktperson:

Per-Erik Nyström, per-erik.nystrom@skl.se, 08-452 78 41

Förordning föreslås om en europeisk inre marknad för elektronisk kommunikation

Förslaget till förordning om en europeisk inre marknad för elektronisk kommunikation syftar till att åstadkomma en gemensam europeisk marknad för bredbandstjänster. Skälen som anges är bl.a. att elektroniska kommunikationer är mer lämpad för en större marknad än de nationella. Förslaget omfattar bestämmelser för att harmonisera bredbandstjänster, tillståndsgivning, konsumenträttigheter och skyldighetsbeslut.

Ett fritt och öppet internet där operatörerna inte sorterar bort tjänster och trafik är avgörande för den digitala agendans fortsatta positiva utveckling. Idag är inkonsekventa och otydliga villkor för konsumenterna ett problem för trovärdigheten för branschen och skapar onödiga kostnader.

Åtgärder föreslås för att minska kostnaderna för kommunikation över landsgränser i mobilnäten, s.k. roaming. Målsättningen är att det ska vara lika billigt att ringa mellan Köpenhamn och Malmö som mellan Malmö och Kiruna. Idag är det ca 45 gånger dyrare att göra utlandssamtal.

SKL delar i många avseenden EU-kommissionens målbild att uppnå en inre marknad för elektronisk kommunikation. Invånare och företag bör ha tillträde till elektroniska kommunikationstjänster i hela EU utan gränshinder eller omotiverade extrakostnader. Företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och tjänster ska kunna driva och tillhandahålla sådana nät och tjänster oavsett var de är etablerade i EU och var deras kunder finns.

Lokala och regionala myndigheterna har en viktig roll och tar ett stort ansvar när det gäller att säkerställa rättvis bredbandstillgång till rimligt pris på områden där marknadsmekanismerna inte fungerar. SKL anser att det är en brist att förslaget inte behandlar frågor kring finansiering av utbyggnad i områden där marknaden inte fungerar.

För lokala och regionala aktörer är det också av stor vikt att alla typer av tjänster kan levereras utan

extra kostnader till invånare och näringsliv.

När förslaget genomförs måste också hänsyn tas till de rättsliga och faktiska förutsättningar som gäller i medlemsstaterna idag. Kommissionen bör därför överväga att åtgärderna kan behöva införas i flera steg för att blir verkningsfulla och framgångrika.

SKL: *Bredband*

Kommissionen: *DG Connect, Digitala Agendan*

Parlamentet: *ITRE-utskottet*

Kontaktperson:

Katarina Svärdh, katarina.svardh@skl.se, 08-452 71 87

Ordlista

A

Acquis communautaire

Detta franska begrepp syftar på hela EU:s regelverk, dvs. medlemsstaternas gemensamma skyldigheter och rättigheter.

Amsterdamfördraget

EU-fördrag som undertecknades 1997 och trädde i kraft den 1 maj 1999. Det innehåller tillägg och ändringar av de fördrag som utgör grunden för EU.

B

Befogenhetsfördelning

Fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna delas in i tre typer:

- › Delade befogenheter (vanligast): Både EU och medlemsstaterna har rätt att stifta lagar inom ett visst område.
- › Exklusiva befogenheter för EU: Medlemsstaterna har oåterkalleligen av sagt sig alla möjligheter att agera.
- › Stödjande befogenheter: EU kan endast samordna och uppmuntra medlemsstaternas agerande. Principerna om subsidiaritet och proportionalitet styr ansvarsfördelningen så att denna indelning respekteras.

Beslut

Ett beslut är en rättsakt som till alla delar är bindande för dem det är riktat till. Det kan vara riktat direkt till en eller flera medlemsstater, till enskilda företag eller till individer.

Bästa praxis

Ett sätt för regeringarna att effektivisera politiken inom EU är att se efter vad som pågår i övriga medlemsstater och vad som fungerar bäst. Sedan kan de ta till sig denna "bästa praxis" och anpassa den till sina egna nationella och lokala sammanhang.

C

Coreper

Coreper står för franskans Comité des représentants permanents, dvs. Ständiga representanternas kommitté. I Coreper förbereds de ärenden som tas upp på rådets möten.

CLRAE

The Congress of Local and Regional Authorities (CLRAE) är en del av Europarådet vars roll är att främja lokal och regional demokrati och stärka det lokala och regionala självstyret. Inom Europarådet är det CLRAE som ansvarar för övervakningen av hur Europakonventionen om kommunal självstyrelse tillämpas i medlemsstaterna. CLRAE består av 636 ledamöter som alla är folkvalda i kommuner och regioner i Europarådets 47 medlemsstater. Sverige företräds av sex ledamöter och sex suppleanter.

D

Direktiv

Rättsakt som är riktad till medlemsstaterna och bindande vad gäller de mål som ska uppnås och tidpunkter för dessa. Medlemsstaterna beslutar själva vad som ska göras för att föreskrifterna i direktivet ska uppfyllas.

E

EES

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet består av EU:s medlemsstater samt Island, Norge och Liechtenstein. EES-avtalet innebär huvudsakligen att EU:s regler för den inre marknaden med fri rörlighet över gränserna för varor, personer, tjänster och kapital ska gälla i alla 31 länder.

Enhällighet

Termen enhällighet innebär att alla medlemsstater i rådet måste vara överens för att ett förslag ska kunna antas. Eftersom detta försvårar beslutsprocessen i en union med 28 länder gäller nu regeln om enhällighet endast på särskilt känsliga områden,

som beskattning och den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

Europa 2020-strategin

Europa 2020-strategin antogs 2010 och är EU:s strategi för ökad ekonomisk tillväxt, jobb & välbefinnande i EU:s medlemsstater och i helhet. Strategin syftar till att skapa smart, hållbar tillväxt för alla.

Europaparlamentet

EU:s enda direkt folkvalda institution. Europaparlamentet har gradvis fått utökad makt och beslutar i dag tillsammans med rådet i lagstiftningsfrågor på de flesta områden. Parlamentet antar också budgeten och kontrollerar kommissionen politiskt. Europaparlamentet består av 751 ledamöter utsedda för fem år genom direkta val i medlemsstaterna. Sverige har 20 platser. Varje medlemsstat ska företräddas av högst 96 och minst 6 ledamöter.

Europarådet

Europarådet är inte någon EU-institution, utan en mellanstatlig organisation med säte i Strasbourg. Europarådet strävar bl.a. efter att värna de mänskliga rättigheterna, främja den kulturella mångfalden i Europa och bekämpa samhällsproblem som främlingsfientlighet och intolerans.

Europeiska centralbanken (ECB)

Europeiska centralbanken etablerades 1998 och är baserad i Frankfurt. Banken sköter penningpolitiken för de 18 medlemsstater som ingår i euroområdet. Dess huvuduppgift är att upprätthålla prisstabiliteten i euroområdet och genomföra den europeiska valutapolitiken, som fastställs av Europeiska centralbankssystemet (ECBS).

Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK)

Ett av EU:s remissorgan vars ledamöter representerar civilsamhället. Kommittén har 353 ledamöter. Sverige representeras av företrädare från bl.a. Svenskt Näringsliv, LRF och fackförbunden.

Europeiska gemenskapen (EG)

EG upprättades genom Romfördraget 1957, främst för att skapa en gemensam marknad utan inre gränser. EG var tidigare den del av EU-samarbetet som rymde politik för bl.a. transporter, konkurrens, fisk och jordbruk, energi och miljö. Med Lissabonfördraget ersattes och efterträdades EG av EU.

Europeiska kommissionen

Den institution som representerar och försvarar hela EU:s intressen. Kommissionen har ensamrätt på att lägga fram nya lagförslag och handlingsprogram och ansvarar för att Europaparlamentets och rådets beslut genomförs. Den består av en ledamot från varje medlemsstat. Ordförande är för närvarande luxemburgaren Jean-Claude Juncker. Ledamöterna beslutar kollektivt men har olika ansvarsområden. Mandatperioden är fem år. Efter varje val till Europaparlamentet ska en ny kommission utses.

Europeiska ombudsmannen

Europeiska ombudsmannen inrättades 1992 för att trygga en god och öppen förvaltning i EU-institutionerna. Ombudsmannen tar emot klagomål från EU-medborgare och juridiska personer i medlemsstaterna gällande bristfällig förvaltning vid EU:s institutioner eller organ (utom domstolarna).

Europeiska rådet

Europeiska rådet består av en ordförande, EU:s stats- eller regeringschefer samt kommissionens ordförande. Dess huvudsakliga uppgift är att dra upp politiska riktlinjer för EU:s utveckling. Europeiska rådet möts minst fyra gånger per år. Dess möten kallas informellt för toppmöten. Europeiska rådets ordförande väljs för en period av två och ett halvt år.

Europeiska terminen

En årligen återkommande sexmånadersperiod när medlemsstaternas budget och strukturpolitik ska granskas så att oförenligheter och framväxande obalanser kan upptäckas. Tanken är att stärka samordningen i det skede då viktiga budgetbeslut ännu är under behandling.

Europeiska unionens domstol

Består dels av domstolen med 28 domare och nio generaladvokater, dels den s.k. tribunalen (tidigare kallad förstainstansrätten) med 28 domare, alla utsedda för 6 år på förslag från medlemsstaterna. EU-domstolen tolkar EU-rätten och lämnar förhandsavgöranden om reglernas innebörd på begäran av nationella domstolar. Den dömer i mål mellan medlemsstaterna, mellan EU:s institutioner, mellan EU och medlemsstaterna och mellan EU och medborgarna. Domstolens utslag är bindande.

Europeiska unionens råd

Europeiska unionens råd är även informellt känt som ministerrådet. Denna institution består av

medlemsstaternas ministrar, eller deras företrädare. Sammansättningen varierar med sakfrågorna. Rådet sammanträder regelbundet för att fatta detaljbeslut och anta EU-lagar. Som huvudregel måste rådet och Europaparlamentet vara överens för att EU ska kunna anta lagar.

F

Fördjupade samarbeten

Ett arrangemang där minst nio medlemsstater samarbetar inom ett visst område, medan övriga EU-länder ännu inte kan eller vill ansluta sig i det skedet. De medlemsstater som står utanför har emellertid rätt att få ansluta sig senare om de så önskar.

Fördrag

När Europeiska kol- och stålgemenskapen skapades 1951 innebar det startsignalen för mer än 50 års utarbetande av europeiska fördrag. Sedan dess har närmare 20 fördrag undertecknats. Vissa har tillfört ändringar i ursprungstexten, medan andra gett upphov till nya texter. De viktigaste fördragen är:

- › Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen (EEG-fördraget, EG-fördraget eller Romfördraget) 1958
- › Europeiska enhetsakten 1987
- › Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget eller Maastrichtfördraget) 1993
- › Amsterdamfördraget 1999
- › Nicefördraget 2003
- › Lissabonfördraget 2009

När man talar om ”fördragen” syftar det på fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) i deras lydelse enligt Lissabonfördraget.

Förordning

Rättsakt i EU-rätten som gäller alla medlemsstater, företag, myndigheter och medborgare. Förordningar gäller som lag direkt i EU-länderna såsom de är skrivna, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser i medlemsstaterna.

G

Grönbok

En grönbok är ett dokument som kommissionen offentliggör för att stimulera till diskussion i en särskild fråga. Genom en grönbok uppmanas berörda parter (organisationer och enskilda) att delta i en debatt om förslagen i grönboken. Ibland ligger den som grund för förslag till lagstiftning som sedan presenteras i en vitbok.

H

Harmonisering

Harmonisering innebär att bringa nationella lagar i överensstämmelse med varandra. Syftet är oftast att ta bort nationella hinder för den fria rörligheten för arbetstagare, varor, tjänster och kapital. EU ser till att medlemsstaternas regler ställer likartade krav på medborgarna och att vissa minimikrav införs i varje land. Harmonisering kan också innebära att man samordnar nationella tekniska regler så att det går att handla fritt med varor och tjänster inom EU. Det innebär att medlemsstaterna erkänner varandras regler för säkra produkter.

I

Inre marknaden

EU-ländernas gemensamma marknad sedan 1992, med fri rörlighet över gränserna för personer, varor, tjänster och kapital.

K

Kommissionen

Se Europeiska kommissionen.

Kvalificerad majoritet

Kvalificerad majoritet är det antal röster som krävs i rådet för att ett beslut skall antas när frågor behandlas. Kvalificerad majoritet i rådet innebär att dels 255 röster av 345, dels en majoritet av medlemsstaterna, eller i vissa fall två tredjedelar, av antalet medlemsstater samt, om en medlemsstat begär det, att länder som representerar 62 procent av EU:s befolkning ska stå bakom ett förslaget för att det ska antas.

Fr.o.m. den 1 november 2014 kommer dagens kvalificerade majoritet att ersättas av så kallad *dubbel*

majoritet vilket definieras som minst 55 procent av rådets medlemmar vilka ska företräda minst 15 medlemsstater som tillsammans omfattar minst 65 procent av unionens befolkning.

L

Lissabonfördraget

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 och medför ändringar i EU-fördraget och EG-fördraget (döps om till EUF-fördraget). Det nya fördraget innebär bl.a. att Europeiska rådet väljer en permanent ordförande och att unionen utser en person som ska föra unionens talan i utrikespolitiska frågor. De nationella parlamenten får möjlighet att granska vissa nya förslag från kommissionen och skicka tillbaka dem för omarbetning om de skulle bryta mot subsidiaritetsprincipen, dvs. att beslut ska fattas på lägsta effektiva nivå.

Fördraget ses av SKL som ett steg framåt för den lokala och regionala nivån i EU. För första gången erkänns den lokala och regionala självstyrelsen i fördragen. Tidigare har subsidiaritetsprincipen enbart gällt mellan EU och medlemsstaterna, men nu inkluderas även lokal och regional nivå. Kommissionen ska också ta större hänsyn till vilka konsekvenser ett lagförslag kan få på lokal och regional nivå. Regionkommittén får en tyngre roll och en möjlighet införs för kommittén att gå till EU-domstolen om subsidiaritetsprincipen inte följts eller om kommittén inte har konsulterats i frågor där den skulle ha blivit tillfrågad.

Lissabonstrategin

Lissabonstrategin gick ut på ”att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi med fler och bättre arbetstillfällen” till 2010. EU:s nya tillväxt- och sysselsättningsstrategi Europa 2020-strategin antogs 2010.

Lojalitetsprincipen

Innebär att varje medlemsstat ska vidta alla de åtgärder som krävs för att uppfylla de förpliktelser som följer av fördragen eller av åtgärder som en EU institution har vidtagit.

M

Maastrichtfördraget

Fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) undertecknades 1992 i Maastricht och trädde i kraft 1993. Fördraget skapade strukturen med tre pelare och utökade därmed EU:s befogenheter till att gälla polissamarbete, straffrättsligt samarbete samt en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik. Från att ha varit en ekonomisk gemenskap blev det nu en politisk union med ett nyinrättat medborgarskap.

Medbeslutandeförfarandet

Se Ordinarie lagstiftningsförfarandet.

Meddelande

Dokument som kommissionen ger ut. Det finns flera olika sorter. I ett tolkningsmeddelande ger kommissionen sin syn på hur exempelvis ett direktiv ska appliceras.

Medlemsstat

Länderna som är med i EU kallas ”medlemsstater”. Begreppet jämföras ofta med deras regeringar. I EU finns 28 medlemsstater: Belgien, Bulgarien, Tjeckien, Danmark, Tyskland, Estland, Grekland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Cypern, Lettland, Litauen, Luxemburg, Ungern, Malta, Nederländerna, Österrike, Polen, Portugal, Rumänien, Slovenien, Slovakien, Finland, Sverige, Kroatien och Storbritannien (i EU går landet under benämningen Förenade kungariket).

Mellanstatlighet

Mellanstatlighet innebär att beslutsmakten stannar hos medlemsstaterna och att enhällighet krävs för beslut. Inom EU fattas besluten i exempelvis säkerhets- och försvarsfrågor uteslutande genom mellanstatliga överenskommelser. Dessa mellanstatliga beslut fattas vid rådets möten eller på högsta nivå av medlemsstaternas stats- och regeringschefer i samband med Europeiska rådets möten.

Ministerrådet

Se Europeiska unionens råd.

N

Nicefördraget

EU-fördrag som antogs i Nice i december 2000 och trädde i kraft i februari 2003. Fördraget medförde en ny maktfördelning mellan medlemsstaterna för att anpassa EU till utvidgningen; antalet kommissionärer minskades från 30 till 25, användning av omröstning med kvalificerad majoritet utökades och ny röstvägning inom rådet infördes.

O

Ordförandeskap

Ordförandeskapet i rådet roterar och innehas av en medlemsstat under sex månader. Landet ska se till att rådets arbete flyter smidigt.

Italien innehar ordförandeskapet under hösten 2014 och Lettland under våren 2015. Sverige var ordförande andra halvåret 2009 och första halvan av 2001.

Ordinarie lagstiftningsförfarandet

Huvudregeln för att fatta beslut i EU. Kommissionen lägger förslag och Europaparlamentet och rådet måste sedan vara överens för att beslutet ska kunna antas. Vad gäller utrikes- och säkerhetspolitiken har parlamentet dock ingenting att säga till om. Detta gick innan Lissabonfördraget trädde i kraft under benämningen ”medbeslutandeförfarandet”.

P

Pelare

De tre pelarna avsåg tidigare indelningen av EU:s verksamhet i skilda politikområden. Denna indelning avskaffades när Lissabonfördraget trädde i kraft 2009.

Den första pelaren, EG, rörde bl.a. den inre marknaden och EMU. Beslut fattades enligt ”gemenskapsmetoden” och involverade kommissionen, parlamentet och rådet.

Den andra pelaren omfattade den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (Gusp), där beslut fattades av rådet ensamt.

Den tredje pelaren innefattade det polisiära och straffrättsliga samarbetet, där rådet ensamt fattade besluten.

Olika beslutsprocesser användes i de olika pelarna. Den första pelaren var överstatlig och rådet fat-

tade oftast beslut med kvalificerad majoritet. Inom de andra pelarna, som var mellanstatliga, hade även medlemsstaterna initiativrätt och rådet var tvunget att fatta sina beslut med enhällighet, det vill säga att alla länder hade vetorätt.

Proportionalitetsprincipen

Proportionalitetsprincipen reglerar EU:s befogenheter, alltså vad EU-institutionerna får göra. Enligt principen får institutionerna endast vidta åtgärder om det är nödvändigt för att uppnå målen i fördraget. Agerandets omfattning ska således stå i proportion till målet. När EU kan använda olika metoder som ger samma effekt ska man välja den metod som ger medlemsstaterna och EU-medborgarna störst frihet.

R

Rapportör

I Europaparlamentet utses en föredragande, informellt kallad ”rapportör”, för varje lagstiftningsärendet eller initiativ. Föredragandens förslag diskuteras, ändras och antas genom omröstning i utskottet innan plenarsessionen i Strasbourg. Debatten och omröstningen i parlamentet sker utifrån betänkandet. Systemet med ”rapportörer” finns även i ReK och EESK.

Rekommendationer

Rättsakter som utfärdas av rådet eller kommissionen och som, till skillnad från andra rättsakter, inte är rättsligt bindande.

Regionkommittén (ReK)

Regionkommittén inrättades 1992 genom Maastrichtfördraget och påbörjade sin verksamhet 1994. Det är ett rådgivande organ som ger lokala och regionala myndigheter inflytande över EU:s beslutsprocess. ReK består av 353 politiker från lokal och regional nivå, utsedda av rådet för en period om fem år. Ledamöterna ska vara valda företrädare för ett lokalt eller regionalt organ eller vara politiskt ansvariga inför en vald församling. Sverige har tolv ordinarie ledamöter och tolv ersättare.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen rådfrågar ReK i frågor som rör regionala och lokala intressen. Kommittén ska rådfrågas på ett stort antal områden, bl.a. ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, sysselsättning, socialpolitik, transeuropeiska nät, energi och telekommunikation.

tion, utbildnings- och ungdomsfrågor, kultur, miljö, folkhälsa och transporter. ReK kan även avge yttranden på eget initiativ.

Rådet

Det finns tre olika europeiska organisationer med ordet ”råd” i namnet: Europeiska unionens råd (ministerrådet), Europeiska rådet och Europarådet. Oftast avses dock ministerrådet när man talar om rådet.

Rättsakter

Med rättsakter avses de instrument som EU-institutionerna kan använda för att utföra sina uppgifter enligt fördragen och i överensstämmelse med subsidiaritetsprincipen. Följande rättsakter finns:

- › Förordningar: bindande i alla delar och direkt tillämpliga i alla medlemsstater, vilket betyder att de inte får omvandlas till andra lagar eller bestämmelser.
- › Direktiv: bindande för medlemsstaterna när det gäller det resultat som ska uppnås. Direktivet måste införlivas med medlemsstaternas nationella rätt, och medlemsstaterna har utrymme att bestämma exakt hur det ska införlivas.
- › Beslut: bindande i alla delar och riktar sig till en särskild person, ett företag eller en medlemsstat.
- › Rekommendationer och yttranden: är inte rättsligt bindande, utan snarare ett slags viljeyttringar.

S

Sammanhållningspolitik

EU:s övergripande regionalpolitik som syftar till att minska ekonomiska och sociala skillnader mellan regionerna i EU. Sammanhållningspolitiken ska bidra till att stärka gemenskapen och att harmonisera utvecklingen i EU samt till att stärka EU:s konkurrenskraft gentemot omvärlden. Åtgärderna består av program och fonder, så kallade strukturfonder.

Sociala dialogen

EU:s sociala dialog är samarbetet mellan kommissionen och arbetsmarknadens parter på EU-nivå. Inom dialogen sker en mängd olika aktiviteter som samråd, projekt, gemensamma yttranden och överenskommelser av olika slag. Arbetsgivare och fack kan också sluta ramavtal i olika frågor. Ramavtalen kan antingen genomföras av parterna och dess medlemmar själva (s.k. autonoma avtal), eller genom

EU-direktiv på parternas gemensamma begäran.

Strukturfonder

Poster i EU:s budget som är EU:s viktigaste verktyg för att genomföra sammanhållningspolitiken. De viktigaste är Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden (ESF).

Subsidiaritetsprincipen

Innebär att EU:s beslut ska fattas på den politiska nivå som kan ta ett så effektivt beslut så nära medborgarna som möjligt. Unionen ska med andra ord inte fatta några beslut (utom i frågor som den ensam ansvarar för) om inte åtgärder på EU-nivå är effektivare än åtgärder på nationell, regional eller lokal nivå.

T

Toppmöte

Europeiska rådets möten kallas ibland informellt för EU-toppmöten, eftersom de samlar medlemsstaternas stats- och regeringschefer.

Tredjeland

Detta begrepp betyder i EU-sammanhang ett land som inte är medlem i EU.

U

Utskott

Europaparlamentet har 20 utskott för att förbereda sitt arbete inför plenarsammanträdena. Huvuddelen av parlamentets lagstiftningsarbete sker i utskotten, som är uppdelade på ämnesområden. Parlamentet kan dessutom vid behov tillsätta underutskott, tillfälliga utskott och undersökningskommittéer. Regionkommittén har sex utskott.

Utvidgning

När nya länder blir medlemmar i EU talar man om en ”utvidgning”. EU:s medlemsantal har gått från de sex länder som grundade gemenskapen – Belgien, Frankrike, Italien, Luxemburg, Nederländerna och Tyskland – till de 28 medlemsstater den har idag genom följande utvidgningar:

- › 1973: Danmark, Irland och Storbritannien.
- › 1981: Grekland.
- › 1986: Portugal och Spanien.
- › 1990: Förenta Stater och Östtyskland

- 1995: Finland, Sverige och Österrike.
- 2004: Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern.
- 2007: Bulgarien och Rumänien.
- 2013: Kroatien

Island, Makedonien, Turkiet, Montenegro, Albanien och Serbien är kandidatländer.

V

Vitbok

Kommissionens vitböcker är dokument med förslag till åtgärder inom ett speciellt område. Ibland föregås de av en grönbok vars syfte är att inleda en debatt på EU-nivå. Om Europaparlamentet och rådet är positiva till en vitbok kan den leda till ett handlingsprogram för EU på det berörda området.

Ö

Öppna samordningsmetoden

På många politikområden (exempelvis utbildning, kultur, pensioner och hälsovård) fastställer medlemsstaterna sin egen nationella politik, istället för att tillämpa EU-lagstiftning. De enskilda regeringarna kan emellertid dra nytta av att dela med sig av information, anta bästa praxis och samordna sin nationella politik. Detta sätt att lära av varandra kallas den öppna samordningsmetoden.

Överstatlig

Detta uttryck betyder ”på en nivå över medlemsstaterna”, i motsats till ”mellanstatlig”. Många EU-beslut fattas på överstatlig nivå, vilket innebär att de är bindande för medlemsstaterna.

Praktiska länkar

Europeiska unionen

EU:s webbportal: europa.eu
Europeiska rådet: european-council.europa.eu
Europeiska unionens råd: consilium.europa.eu
Europaparlamentet: europarl.europa.eu
Europaparlamentets kontor i Sverige: europaparlamentet.se
Europeiska kommissionen: ec.europa.eu
Kommissionens representation i Sverige: ec.europa.eu/sweden
EU-domstolen: curia.europa.eu
Europeiska revisionsrätten: eca.europa.eu
Europeiska ekonomiska och sociala kommittén: eesc.europa.eu
Regionkommittén: cor.europa.eu
Europeiska ombudsmannen: ombudsman.europa.eu
Europeiska centralbanken: ecb.int
Europe Direct: ec.europa.eu/europedirect
EURLex, EUlagstiftning: eur-lex.europa.eu
EP Legislative Observatory, följ EU-ärenden: europarl.europa.eu/oeil
PreLex, följ EU-ärenden: ec.europa.eu/prelex
Kommissionens aktuella samråd: ec.europa.eu/yourvoice/consultations

Ordförandeskapet

Italienska ordförandeskapet, hösten 2014: italia2014.eu

Svenska regionkontor i Bryssel

Central Sweden European Office: centralsweden.se
City of Malmö, EU Office: malmo.se
East Sweden EU Office: eastsweden.org
Göteborgs stads Brysselkontor: goteborg.se
Mid Sweden European Office: midsweden.se
North Sweden European Office: northsweden.eu
Skåne European Office: skane.se
Skånska kommunförbundet: kfsk.se
Småland Blekinge South Sweden: smalandblekinge.se/bryssel
Stockholm Region: stockholmregion.org
Västra Götalandsregionen: vgregion.se/brussels

Övrigt

CEEP: ceep.eu
CEMR: ccre.org
CLRAE: coe.int/congress
EU-upplysningen: eu-upplysningen.se

Kontakt

EU-frågorna är fördelade på Sveriges Kommuner och Landstings olika avdelningar. På varje avdelning finns en eller flera EU-samordnare som ansvarar för att samordna avdelningens EU-bevakning. Internationella sektionen arbetar med intressebevakning av EU-frågor av sektorsövergripande karaktär. Kontakta gärna någon av nedanstående om du vill veta mer om ett visst område.

Arbetsgivarpolitik

Jeanette Grenfors	08-452 74 52	jeanette.grenfors@skl.se
Malin Looberger	08-452 75 58	malin.looberger@skl.se

Ekonomi och styrning

Lena Svensson	08-452 76 45	lena.svensson@skl.se
Anna Kleen	08-452 77 62	anna.kleen@skl.se
Mattias Lundback	08-452 76 86	mattias.lundback@skl.se

Juridik

Helena Linde	08-452 79 76	helena.linde@skl.se
--------------	--------------	--

Lärande och arbetsmarknad

Tor Hatlevoll	08-452 79 69	tor.hatlevoll@skl.se
---------------	--------------	--

Tillväxt och samhällsbyggnad

Göran Roos	08-452 74 26	goran.roos@skl.se
------------	--------------	--

Vård och omsorg

Erik Svanfeldt	08-452 75 78	erik.svanfeldt@skl.se
----------------	--------------	--

Digitalisering

Per-Erik Nyström	08-452 78 41	per-erik.nystrom@skl.se
------------------	--------------	--

Internationella sektionen

Jerker Stattin	08-452 78 37	jerker.stattin@skl.se
Annika Liedholm	08-452 71 63	annika.liedholm@skl.se
Karin Flordal	08-452 77 72	karin.flordal@skl.se
Gabriel Werner	08-452 77 98	gabriel.werner@skl.se
Louise Andersson	08-452 70 97	louise.andersson@skl.se
Dominique Faymonville	08-452 71 04	dominique.faymonville@skl.se
Marcus Holmberg	+32 2 549 08 67	marcus.holmberg@skl.se
Helena Lagerholm	+32 2 549 08 65	helena.lagerholm@skl.se
Kristin Ivarsson	+32 2 549 08 63	kristin.ivarsson@skl.se

På gång inom EU

Hösten 2014

Två gånger per år ger Sveriges Kommuner och Landsting ut skriften På gång inom EU. Här hittar du information om det senaste som har hänt – och som kommer att hända – inom EU:s institutioner som på ett eller annat sätt påverkar kommuner, landsting och regioner. I den här utgåvan presenteras de nya svenska Europaparlamentarikerna. Andra områden som berörs är hållbar stadsutveckling, arbetet med Europa 2020-strategin och den nya sammanhållningspolitiken som nästan är helt klar.

Beställ eller ladda ner på webbutik.skl.se

ISBN 978-91-7585-152-5

**Sveriges
Kommuner
och Landsting**

Post: 118 82 Stockholm
Besök: Hornsgatan 20
Telefon: 08-452 70 00
www.skl.se